

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Ekonomické aspekty českého vězeňství

Bc. Martina Školoudová

**Diplomová práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina Školoudová**
Osobní číslo: **E12177**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Ekonomické aspekty českého vězeňství**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je provést podrobnou analýzu hospodaření české vězeňské služby.

Osnova:

- Postavení vězeňství v současné společnosti.
- Organizace české vězeňské služby.
- Analýza hospodaření věznic.
- Komparace.
- Optimalizace české vězeňské služby.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

EHRlich, I. Crime, Punishment, and the Market for Offenses. *Journal of Economic Perspectives* [online]. 1996, 10, 1. s. 46-67. [cit. 2013-06-23]. Dostupný z WWW: [http://www.wv.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10\(1\)1996_43-67.pdf](http://www.wv.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10(1)1996_43-67.pdf).

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

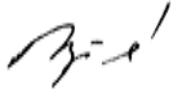
REKTOŘÍK, J. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293.

REKTOŘÍK, J. Transformační a alokační problémy marginálních segmentů odvětví veřejného sektoru. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 121 p. ISBN 80-210-2043-8.

Zákon č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 1992.

Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 29. září 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volajníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20. 4. 2015

Bc. Martina Školoudová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Jaroslavu Pilnému CSc. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá postavením a úlohou vězeňství v České republice. Zkoumá činnost Vězeňské služby České republiky, která je hlavním zprostředkovatelem výkonu trestu provinilých osob. V práci dochází k analýze a zhodnocení činnosti Vězeňské služby České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vězeňská služba České republiky, vězeňství

TITLE

Economic aspects of Czech prison system

ANNOTATION

This thesis deals with the position and role of the prison system in the Czech Republic. It examines the activity of the Prison service of the Czech Republic which is the main mediator of imprisonment. There is an analysis and evaluation of the activity of Prison service of the Czech Republic.

KEYWORDS

Prison service of the Czech Republic, imprisonment

OBSAH

ÚVOD	11
1 POSTAVENÍ VĚZEŇSTVÍ V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI	12
2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	17
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY	18
2.1.1 <i>Typy věznic</i>	20
2.2 ÚKOLY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY	21
2.3 DĚLENÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY.....	22
2.4 ZAMĚSTNÁVÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ ODSOUZENÝCH.....	24
3 EKONOMICKÉ ASPEKTY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY	27
3.1 ZAMĚSTNANCI VS ČR	34
3.1.1 <i>Počty zaměstnanců VS ČR</i>	34
3.1.2 <i>Vzdělanost zaměstnanců VS ČR</i>	35
3.1.3 <i>Platy zaměstnanců VS ČR</i>	36
3.2 OSTATNÍ VĚCNÉ VÝDAJE.....	38
3.3 ODSOUZENÍ.....	39
3.3.1 <i>Struktura odsouzených dle věku</i>	39
3.3.2 <i>Struktura odsouzených dle délky trestu</i>	40
3.3.3 <i>Odsouzení dle počtu předešlých vykonaných trestů odnětí svobody</i>	40
3.3.4 <i>Odměňování odsouzených</i>	42
3.3.5 <i>Zaměstnávání vězňů ve střediscích vlastní hospodářské činnosti</i>	43
3.3.6 <i>Pohledávky ve vězeňské službě</i>	45
3.4 MAJETEK VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR	46
3.5 ENERGETIKA	47
4 ZAČLENĚNÍ VĚZEŇSTVÍ DO ŠIRŠÍHO RÁMCE	50
5 OPTIMALIZACE.....	53
ZÁVĚR.....	55
POUŽITÁ LITERATURA	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Příjmy Vězeňské služby ČR v roce 2013	27
Tabulka 2: Výdaje Vězeňské služby ČR v roce 2013 (v tis. Kč)	29
Tabulka 3: Nákladovost Vězeňské služby ČR za uplynulých 5 let	30
Tabulka 4: Skutečné čerpání nákladů na platy příslušníků VS ČR a jejich občanských zaměstnanců (2013).....	36
Tabulka 5: Náklady na odměňování zaměstnanců VS ČR (2009-2013)	37
Tabulka 6: Rozhodující položky čerpání ostatních věcných výdajů včetně běžných výdajů programového financování za rok 2013	38
Tabulka 7: Hospodářské výsledky (v tis. Kč) a průměrné počty zaměstnaných vězňů ve věznicích s vlastními středisky hospodářské činnosti v letech 2009 - 2013	44
Tabulka 8: Rozložení hodnoty výstrojního materiálu VS ČR v letech 2004 – 2013 (v milionech Kč)	47

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Maslowova pyramida potřeb	12
Obrázek 2: Trest smrti ve světě.....	15
Obrázek 3: Hierarchie jednotek Vězeňské služby ČR.....	17
Obrázek 4: Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR	18
Obrázek 5: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2006 ..	30
Obrázek 6: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2007 ..	30
Obrázek 7: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2008 ..	31
Obrázek 8: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2009 ..	31
Obrázek 9: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v letech 2010	31
Obrázek 10: Výše nákladů a počty vězňů Vazební věznice Hradec Králové	32
Obrázek 11: Výše nákladů a počty vězňů Vazební věznice České Budějovice.....	32
Obrázek 12: Výše nákladů a počty vězňů Věznice Karviná	33
Obrázek 13: Výše nákladů a počty vězňů Věznice Mírov	33
Obrázek 14: Výše nákladů a počty vězňů ve vybraných zařízeních v letech 2004 - 2010	33
Obrázek 15: Počet zaměstnanců VS v porovnání s počtem vězňů v letech 2003 - 2013	34
Obrázek 16: Rozložení zaměstnanců Vězeňské služby ČR dle dosaženého vzdělání v letech 2003 – 2013	35
Obrázek 17: Graf zachycující podíl jednotlivých druhů vzdělání zaměstnanců VS ČR v roce 2013	35
Obrázek 18: Odsouzení kategorizovaní dle věku v letech 2004 - 2013.....	39
Obrázek 19: Odsouzení do 18ti let věku.....	39
Obrázek 20: Struktura odsouzených dle délky uloženého trestu v letech 2004 – 2013.....	40
Obrázek 21: Rozložení počtu odsouzených dle skutečnosti, zda již byli trestáni (2013).....	41
Obrázek 22: Celkové počty odsouzených dle počtu předem vykonaných trestů odnětí svobody v letech 2011 až 2013.....	41
Obrázek 23: Odsouzení muži a ženy dle počtu předem vykonaných trestů odnětí svobody v roce 2013	42
Obrázek 24: Graf popisující vývoj zaměstnanosti odsouzených v roce 2013	43
Obrázek 25: Vývoj odměny vězňů v letech 2004 – 2013	43
Obrázek 26: Vývoj výše pohledávek členěných současně dle kategorií (v tis. Kč) v porovnání s vývojem počtu dlužníků v letech 2004 – 2013	46
Obrázek 27: Spotřeba vody v porovnání s počtem osob.....	48
Obrázek 28: Spotřeba elektřiny v porovnání s počtem osob.....	48
Obrázek 29: Spotřeba paliva v porovnání s počtem osob	49

Obrázek 30: Výdaje největších kapitol SR v roce 2014 (mld. Kč).....	50
Obrázek 31: Výdaje největších kapitol SR v roce 2014 dle odvětvového členění (v mld. Kč)	51
Obrázek 32: Počet vězňů na 100 tis. obyvatel v zemích EU a procentní obsazenost věznic v roce 2014	52
Obrázek 33: Srovnání nákladů na 1 klienta PMS a 1 vězněné osoby (2007 – 2011)	53

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
VS	Vězeňská služba
MF	Ministerstvo financí
ČSN	Česká státní norma
OJ	Organizační jednotka

ÚVOD

Potřeba bezpečí je jednou ze základních potřeb člověka. Bez jejího uspokojení nemůže docházet k tvorbě a rozvoji funkčního státu. Na zajištění potřeby bezpečí se podílí jak armáda, policie a další ozbrojené složky, tak jistým způsobem i soudy a instituce zabývající se trestáním provinilých. V České republice mezi tyto instituce řadíme Vězeňskou službu ČR (VS ČR), která zajišťuje výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody a v posledních letech na významnosti nabývající probační a mediační služba.

Cílem této práce je tak zhodnotit nákladovost výkonu vězeňství na území České republiky a odhalení případných mezer skýtajících příležitosti pro optimalizaci a snížení nákladů státu.

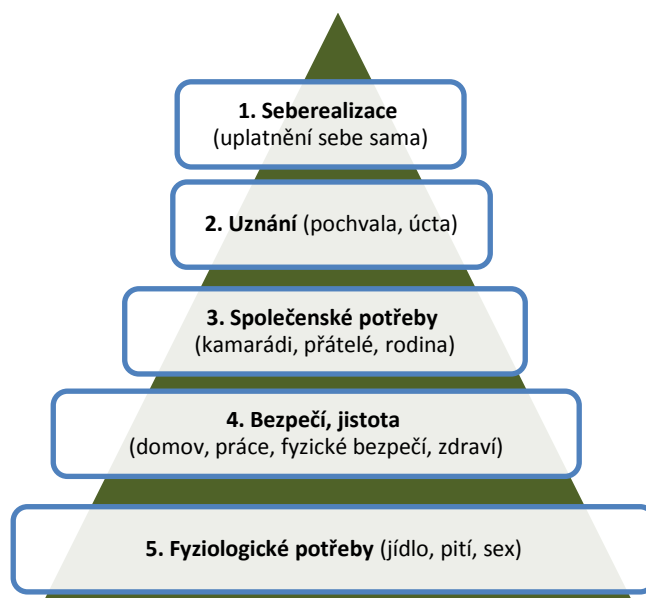
První kapitola uvádí do problematiky vězeňství v České republice. Druhá kapitola se poté hlouběji zabývá institucí Vězeňské služby ČR – jejím zařazením do právního rámce České republiky, samotnou organizací, úkoly a posláním. Stěžejní kapitolou je ekonomická analýza fungování Vězeňské služby ČR. Je zde zkoumána nákladovost zadržování osob ve věznicích na základě srovnání příjmů a výdajů Vězeňské služby ČR, analyzování zaměstnanci Vězeňské služby ČR, ať už občanští či její příslušníci dle různých hledisek. Analýza odsouzených přináší pohled na vývoj jejich počtu, věkovou strukturu, či výskyt recidivy odsouzení u pachatelů trestných činů. Existuje-li opětovný výskyt trestné činnosti stejného pachatele, není pravděpodobně věznění v současných podmínkách pravým způsobem trestu a nápravy. Následující kapitola se zabývá způsobem optimalizace, který přináší méně nákladný způsob trestu, a to tresty alternativní.

V průběhu zkoumání dochází k porovnání různých informací. Zdrojem jsou především výroční zprávy a statistické ročenky Vězeňské služby ČR. Z důvodu jejich měnící se struktury jsou však jednotlivé faktory srovnávány v různých časových obdobích.

1 POSTAVENÍ VĚZEŇSTVÍ V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Dle definice Ministerstva vnitra¹ je tzv. vnitřní *bezpečnost* státu „stav, kdy jsou na nejnížší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí“. Danics² poté rozlišuje ještě tzv. bezpečnost tvrdou - bezpečnost státu, která může být narušována vojenskými hrozbami a bezpečnost měkkou, tedy bezpečnost, která zajišťuje minimalizaci nevojenských ohrožení obyvatel a celých společenství z hlediska ekonomického, sociálního, ekologického, ale také kulturního.

Také uspořádání vyobrazené Maslowovy pyramidy potřeb naznačuje, že potřeba bezpečí patří mezi jedny z nejzákladnějších.

Obrázek 1: Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: *Ekonomikon.cz*

Vedle armády a policie se na zajištění bezpečnosti v České republice podílí také výkon vězeňství. Dle Rektora³ vyjadřuje pojem *vězeňství* „institucionalizovanou činnost státu

¹ Bezpečnost. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>

² DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 187 s. ISBN 978-80-7251-263-8.

³ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2002, 264 s. ISBN 80-861-1960-2.

v rámci platného trestního práva, která je zaměřena na zadržování pachatelů trestné činnosti za účelem trestního řízení (výkon vazby), jejich dočasnou izolaci od společnosti spojenou s nápravou (výkon trestu odnětí svobody), nebo na jejich trvalou izolaci od společnosti (výkon doživotního trestu odnětí svobody)⁴. Vývoj vězeňství dle jeho názoru souvisí s vývojem trestního práva a soudnictví. Pojmem **vězeňský systém** poté chápe jako „uspořádaný celek zahrnující obecné a zvláštní podmínky věznění ve veřejném zájmu, které jsou upraveny zákonem a prováděcími právními předpisy“.

O počátcích vězeňství v samostatné České republice hovoří např. Rektořík⁴. Dle jeho názoru se do stavu českého vězeňství po vzniku samostatného státu významným způsobem promítla nedokončená transformace státu. Objevily se nové typy zločinnosti, založené na demokratickém uspořádání společnosti. Došlo tak ke vzniku nových typů zločinnosti, mezi které můžeme zařadit např. podvody na kapitálovém trhu, daňové úniky, zrodila se narkomafie nebo organizovaná prostituce. Došlo také ke vzniku organizované zločinnosti, kdy zločin není chápán jako selhání, ale jako způsob obživy, pro některé dokonce zaměstnání. Dochází tak k vraždám na objednávku, vykrádání bytů, tunelování privatizovaných podniků atd. Stále častěji dochází k drobné zločinnosti z řad nezaměstnaných, týrání a zneužívání dětí nebo zločinům s rasovým motivem. Na tyto nové typy zločinnosti nebyla připravena ani policie, ani ostatní orgány činné v trestním řízení a už vůbec ne vězeňská služba. Na přelomu tisíciletí bylo na vězeňství vynaloženo přes 4 miliardy Kč, což bylo více než např. na činnost celého resortu kultury a dokonce 2x více než na činnost Akademie věd podporující nezbytnou vědu a výzkum. Již v této době se mluvilo o problému neúměrného růstu výdajů na vězeňství vzhledem k počtu obviněných, odsouzených a počtu zaměstnanců Vězeňské služby.

České vězeňství bylo na přelomu tisíciletí poznamenáno:

- průběhem a následky amnestie provedené r. 1991, kdy zbylo ve věznicích z původních 22 000 vězněných pouhých 6 000 osob,
- požadovanou výměnou výkonných zaměstnanců Vězeňské služby, kteří byli spojování s represemi politických vězňů a porušování lidských práv ve věznicích,
- v důsledku nedostatku financí pouze částečným zcivilněním administrativních zaměstnanců Vězeňské služby,
- přijetím smluv na mezinárodní úrovni (OSN, evropská uskupení) upravujících pravidla výkonu vazby, trestu odnětí svobody a humanizaci vězeňství, z nichž např.

⁴ REKTOŘÍK, J. *Transformační a alokační problémy marginálních segmentů odvětví veřejného sektoru*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 121 s. ISBN 80-210-2043-8.

vyplývá závazek udržovat stav vězeňského personálu v poměru 1:2, porovnávali počet personálu ke stavu vězňů, z čehož vyplývá růst mzdových nákladů vyplácených zaměstnancům,

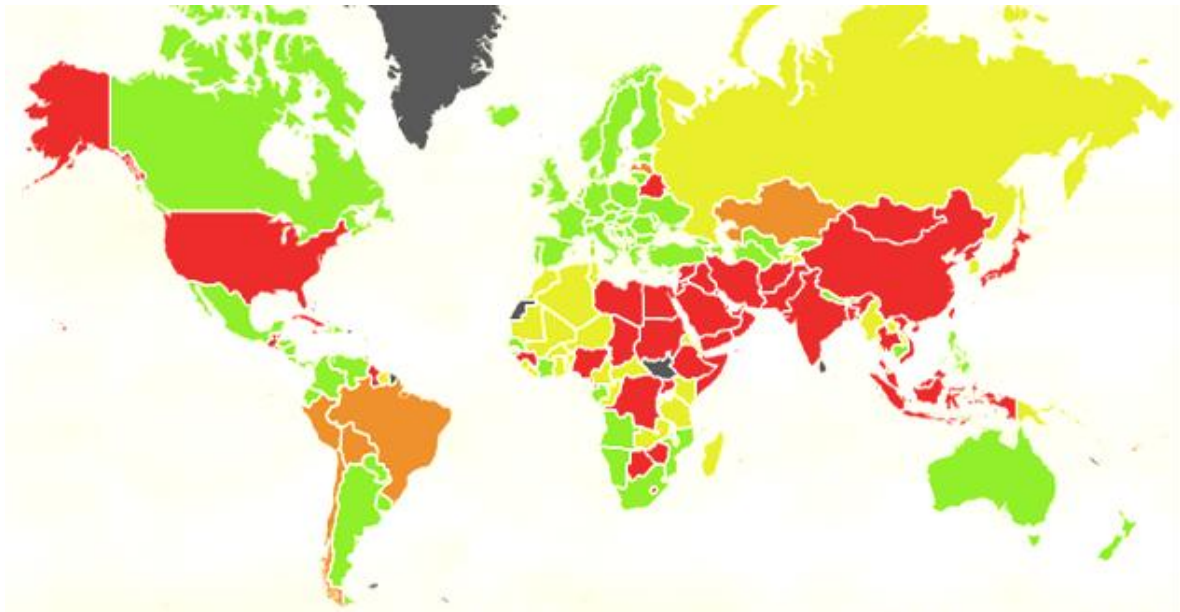
- personální obměnou na pozicích soudců a státních zastupitelů, kdy došlo k dosazení mladších osob s následkem prodloužení doby řešení kauz i doby vazby s následným ekonomickým dopadem,
- přijetím mezinárodních hygienických standardů upravujících ubytovací podmínky vězňů, které s sebou opět přineslo zvýšení nákladů na provoz věznic, na jejich rekonstrukci (z novinek jmenujme např. růst ubytovací plochy pro jednoho odsouzeného z 2 m² na 3,5 m²), výstavbu nových zařízení,
- změnou požadavků na výchovné prvky užívané vůči obviněným a odsouzeným osobám, které znamenají mimo nároků na kvalitu personálu také požadavky na architekturu a zabezpečovací systémy užívané ve věznicích,
- v neposlední řadě také změnu v možnostech zaměstnávání vězňů.

Hlavním problémem českého vězeňství je vysoký počet vězňů a s ním související problémy. O tomto problému píše také Pilný⁵. Dle jeho názoru je vysoký počet vězňů důsledkem způsobu rozhodování soudů, ale také přílivem cizinců z východních zemí. Uvažuje, zda je, nejen z hlediska ekonomického, výhodnější odsouzené spíše odsuzovat, čímž narůstají náklady věznic nebo upřednostnit jinou formu trestu (např. peněžitě). Generální ředitelství Vězeňské služby již zahájilo restrukturalizaci v rámci reformy českého vězeňství. Tato si klade za cíl redukcí existence nadbytečného byrokratického aparátu, kdy docházelo k duplicitě kompetencí a úkolů na různých pracovních místech.

O psychologických dopadech věznění hovoří tzv. stanfordský experiment⁶, který proběhl v roce 1971 v Kalifornii. Americký psycholog umístil dobrovolníky, které náhodně rozdělil do skupin dozorců a vězňů. Tito byli nepřetržitě sledováni kamerami a jejich chování bylo zaznamenáváno. Celý experiment byl předčasně ukončen z důvodu neočekávaného chování sledovaných osob, u nichž došlo k velmi rychlým vyhoceným psychickým reakcím.

⁵ PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-364.

⁶ Stanford prison experiment. *A Simulation Study of the Psychology of Imprisonment Conducted at Stanford University* [online]. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.prisonexp.org/>

- zrušen pro všechny delikty
- zrušen v praxi
- zrušen pro zločiny nespáchané za speciálních okolností (válečný stav)
- uplatňován za některé trestné činy
- údaj nedostupný

Obrázek 2: Trest smrti ve světě

Zdroj: lidská prava.cz

Jak je zřejmé z Obrázku 2, trest smrti je zcela zrušen téměř v celé Evropě. Dle doložených údajů bylo např. ve Spojených státech amerických v roce 2011 provedeno 43 poprav a bylo zde evidováno 78 rozsudků smrti. Co se týče států Afriky, v nichž je trest smrti uplatňován, pohybuje se počet evidovaných poprav v řádech desítek (10-30), na rozdíl od států jako je Irák (počet doložených poprav 68, počet doložených rozsudků smrti 291) či Írák (počet doložených poprav – minimálně 360, doložený počet rozsudků smrti – minimálně 156). V České republice byl trest smrti naposledy vykonán v roce 1989. V roce 1990 byl novelou trestního zákona zrušen a následně byl zákaz trestu smrti potvrzen také Listinou základních práv a svobod. Nejvyšším trestem tak na našem území zůstává trest odnětí svobody na doživotí, který si podle údajů aktuálních k 27. 3. 2015 odpykává 47 mužů a 3 ženy.

Ehrlich⁷ přichází s názorem, že empirické důkazy jsou v souladu s hypotézou, podle které trest a další obecné podněty vyvíjejí odrazující účinek na pachatele. Není však třeba spoléhat

⁷ EHRlich, I. Crime, Punishment, and the Market for Offenses. Journal of Economic Perspectives [online]. 1996, 10, 1, [cit. 2011-06-12]. s. 46-67. Dostupný z WWW: [http://www.wiwi.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10\(1\)1996_43-67.pdf](http://www.wiwi.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10(1)1996_43-67.pdf)

se výhradně na drsné nebo omezující sankce pro dosažení účinné kontroly kriminality. I on se tak spíše naklání k využití alternativním metodám v boji s trestáním zločinnosti. Takovou může být větší využití služeb probace a mediace.

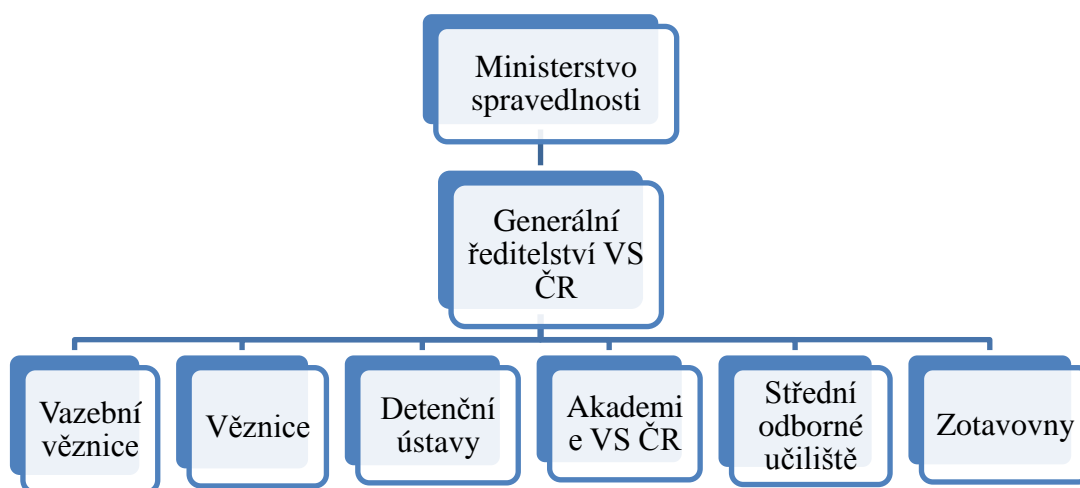
2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Vězeňská služba ČR (VS ČR) byla zřízena dne 1. 1. 1993. Je vykonavatelem státní správy v oblasti vězeňství. Na rozdíl od jiných útvarů je oproštěna od přímého vlivu politických stran, přílišné centralizace a byrokracie. Odpovědnost za chod Vězeňské služby leží v rukách generálního ředitele, kterého jmenuje ministr spravedlnosti.

Vězeňská služba dle zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky⁸:

- „zajišťuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody a v rozsahu stanoveném tímto zákonem ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti,

- je ozbrojeným bezpečnostním sborem,
- je správním úřadem a účetní jednotkou“.

Obrázek 3: Hierarchie jednotek Vězeňské služby ČR

Zdroj: vscr.cz

Jak je patrné z uvedeného schématu, VS ČR je organizační složkou Ministerstva spravedlnosti. Tvoří ji generální ředitelství, vazební věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby.

V České republice se v současnosti nachází 35 věznic, z toho 10 vazebních a dva detenční ústavy. Jejich rozložení znázorňuje následující Obrázek 4.

⁸ Zákon o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In: *Sb.* Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/o-nas-1591/vykon-vezenstvi-1132/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-1134/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-ceske-republiky-6245>

Obrázek 4: Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR

Zdroj: vsccr.cz

2.1 Základní pojmy

Vazba je opatření v trestním řízení, které slouží k zajištění obviněného před vyhnutím se trestnímu řízení, samotnému trestu, maření důkazů či dokonání trestného činu nebo páčání další trestné činnosti. V průběhu vazby nedochází k nápravě vězně, ani nejde o prostředek výkonu trestu. Do rozhodnutí o vině však na obviněného nehledíme jako by byl vinen. V České republice k zajištění vazby slouží 10 vazebních věznic.

Věznice je zařízení k výkonu trestu odnětí svobody po prokázání viny. V České republice se nachází 25 takových zařízení. Za zmínku stojí např. vyjimečnost Věznice Světlá nad Sázavou, která je čistě ženskou věznicí a také věznicí pro mladistvé, Věznice Vinařice obstarává vězně mentálně retardované, ve Valdicích si odpykávají tresty doživotně odsouzení, Stráž pod Ralskem vyčlenila speciální oddělení pro odsouzené z organizovaného zločinu a nejmladší českou věznicí je zařízení v Rapoticích u Brna (Mezi lety 1989 – až 2003 sloužil areál jako základna raketového vojska Armády ČR, roku 2005 se věznice stala oddělením Vazební věznice Brno a od roku 2009 je samostatnou věznicí. Z tohoto důvodu nejsou statistické údaje sledovány samostatně pro tuto jednotku, ale jsou zahrnuty do údajů o Věznici Brno.

Zabezpečovací detence odděluje od společnosti nebezpečné osoby, které trestnou činnost páchají z důvodu jejich duševního stavu a běžná ochranná léčba v jejich případě není účinná. Jsou zde umístěni např. sexuální devianti. Institut zabezpečovací detence existuje v České republice od 1.1.2009 a poskytuje ho ústav v Brně čítající 48 míst, kde je kombinována s vazební věznicí a Opava, která nabízí 150 míst a je současně věznicí.

Akademie Vězeňské služby ČR sídlící ve Stráži pod Ralskem je vzdělávacím zařízením pro vzdělávání zaměstnanců a příslušníků organizačních jednotek z celé ČR. Zajišťuje základní odbornou přípravu ve formě nástupního školení, služební a profesní přípravu včetně pravidelného přezkušování znalostí, umožňuje personálu studium při zaměstnání, celoživotní vzdělávání, poskytuje osvětovou činnost atd.

Jednotlivá **středoškolská střediska** nabízejí učební obory od elektronických, přes šití prádla, po práce ve stravování či zahradnické výrobě.

Zotavovny poskytují ubytovací a stravovací služby pro ozdravné pobyty zaměstnanců, dlouhodobé ubytování, pracovní porady a služební akce Vězeňské služby České republiky, dále školicí a pracovní akce resortu Ministerstva spravedlnosti ČR. Zajišťuje také rekreační péči pro resort Ministerstva spravedlnosti. Jsou obsluhovány běžnými zaměstnanci, ale poskytují také místa pro zaměstnání odsouzených.

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství, zajišťuje telekomunikační síť Vězeňské služby České republiky.

Ministerstvo spravedlnosti vytváří Vězeňské službě podmínky k řádnému výkonu:

- stanovením finančních prostředků ze státního rozpočtu v rámci kapitoly ministerstva,
- kontrolou dodržování povinností stanovených zvláštními právními předpisy při hospodaření s majetkem státu a kontrolou dodržování dalších právních předpisů,
- analytickou a kontrolní činností na úsecích obranného a civilního nouzového plánování, ochrany utajovaných informací, požární ochrany a ochrany bezpečnosti a zdraví při práci stanoví resortní koncepce činnosti v těchto oblastech a v nezbytném rozsahu,
- usměrňováním a koordinací výkonu služby justiční stráže s technickými a režimovými opatřeními u soudů, státních zastupitelství a na ministerstvu,

- vypracováváním analýz a navrhováním koncepce rozvoje informačních technologií, systémů a počítačových sítí.

Ministerstvo spravedlnosti kontroluje dodržování právních předpisů a vnitřních předpisů, které upravují povinnosti příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby při zacházení s obviněnými a odsouzenými a s chovanci ve výkonu zabezpečovací detence.

Činnost Vězeňské služby je dále ovlivňována například existencí nevládních organizací působících, a to např.:

- *Amnesty International*, což je dobrovolné hnutí lidí z celého světa, jejichž hlavním cílem je dohlížet nad dodržováním lidských práv. V současné době má tato organizace přibližně 3,2 milionů členů z více než 150 zemí světa nebo
- *Konfederace politických vězňů*, což je také dobrovolnická organizace sdružující nejen politické vězně komunistického režimu bývalého Československa.

Generální ředitelství je institucí, která zabezpečuje plnění úkolů, které jsou společně organizačním jednotkám, které tato instituce řídí a kontroluje. Generální ředitel činí jménem státu za Vězeňskou službu právní úkony, jmenuje a odvolává ředitele vazebních věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence, Středního odborného učiliště a Akademie Vězeňské služby.

Působnost Vězeňské služby je vymezena hranicemi České republiky. Příslušníci Vězeňské služby a její občanští zaměstnanci se jsou oprávněni působit na území jiného státu v rámci mírové nebo jiné operace na základě rozhodnutí mezinárodní organizace, které je Česká republika členem, dále také na základě rozhodnutí daného orgánu či instituce Evropské unie.

2.1.1 Typy věznic

Přestože byla v roce 2013 brána v úvahu možnost změn, jsou věznice v České republice stále rozdělovány do 4 skupin - na věznice:

- *s dohledem*, kam jsou umisťováni vězni za provedení nejméně závažných trestných činů, mohou se po věznici pohybovat bez omezení, většinou pracují mimo věznice a ve volném čase jim bývá umožněn také volný pohyb mimo věznici,
- *s dozorem*, kde se setkáme s osobami, které již například byly zařazeny do výkonu trestu odnětí svobody; zde se odsouzení pohybují organizovaně a pod dohledem Vězeňské služby,

- *s ostrahou*, kam jsou osoby zařazované z důvodu spáchání závažnějších trestných činů a jejich pohyb je opět organizovaný se současným doprovodem zaměstnance Vězeňské služby,
- do věznic *se zvýšenou ostrahou* jsou zařazováni doživotně odsouzení, zvláště nebezpečné osoby, jejichž pohyb je opět organizovaný a pod dohledem příslušníka Vězeňské služby. Odsouzeným v těchto typech věznic se však na rozdíl od ostatních nepovoluje volný pohyb po věznici ani při plnění pracovních úkolů, které činí na pracovištích uvnitř věznic nebo přímo na svých celách.

Projednávaná novela měla sloučit stávající 4 druhy věznic do dvou. První tři výše jmenované druhy věznic (s dohledem, dozorem a ostrahou) sjednotit pod název „věznice“ a věznice se zvýšenou ostrahou a zařízení zadržující doživotně odsouzené vězně pod název „věznice se zvýšenou ostrahou“. O zařazení do nově vzniklých dvou typů věznic by měl stále rozhodovat soud, stejně jako o případném přeřazení. Vězeňská služba by však získala vlastní pravomoc v rozhodování o zařazení do oddělení s nízkým, středním či vysokým stupněm zabezpečení. Přeřazování mezi jednotlivými typy věznic je tedy stále zdlouhavé a nákladné, protože podléhá přílišné byrokracii v podobě rozhodování soudů, dochází také k možná nepotřebným eskortám vězňů, které nákladnost pouze zvyšují. Dle informací poskytnutých Vězeňskou službou je v České republice ročně projednáváno na 2000 návrhů na přeřazení vězňů. Soudy však v podstatě vychází z podkladů, které jim poskytne Vězeňská služba. V evropském srovnání se tak stále řadíme mezi země východního bloku (Slovensko, Maďarsko či Polsko), kde o zařazení či přeřazení vězňů ještě stále rozhoduje soud. V zahraničí (Německo, Rakousko, Itálie, Velká Británie, Nizozemí, skandinávské státy, Kanada) je rozhodování o této problematice svěřeno orgánům vězeňské správy. Vláda České republiky sice návrh v roce 2013 schválila, ministryně spravedlnosti se však na počátku roku 2014 rozhodla stáhnout⁹ tento z projednávání z důvodu údajného nedostatečného zvážení důsledků, které by změna přinesla.

2.2 Úkoly Vězeňské služby České republiky

Mezi hlavní úkoly Vězeňské služby řadíme¹⁰:

⁹ Ministryně Válková stáhne návrh na redukci typů věznic ze čtyř na dva. In: *Deník.cz* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/ministryne-valkova-stahne-navrh-na-redukci-typu-veznic-ze-ctyr-na-dva-20140131.html

¹⁰ Zákon o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. In: 1992. 1992. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/o-nas-1591/vykon-vezenstvi-1132/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-1134/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-ceske-republiky-6245>

- správu a střežení organizačních jednotek,
- střežení, předvádění a eskorta osob ve výkonu vazby, zabezpečovací detence a výkonu trestu odnětí svobody,
- působení na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,
- zajišťování pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva,
- tvorba podmínek pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, zabezpečovací detence a výkonu trestu odnětí svobody,
- provozování hospodářské činnosti za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- vedení evidence osob ve výkonu vazby, zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,
- plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv,
- zabezpečování vzdělávání příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců Vězeňské služby,
- poskytování zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby;
- v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem objasňuje a prověřuje vlastními pověřenými orgány trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence.

2.3 Dělení Vězeňské služby České republiky

Jako organizační složka zřízená Ministerstvem spravedlnosti se Vězeňská služba ČR dělí na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu.

1. Úkolem **vězeňské stráže** je střežit, předvádět a eskortovat osoby ve výkonu vazby, zabezpečovací detence a výkonu trestu odnětí svobody, střežit vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a v případě pověření k plnění úkolů justiční stráže (pouze v mimořádných případech za souhlasu generálního ředitele, především, nemůže-li justiční stráž vlastními prostředky zajistit výkon služby) také

střeží budovy soudů, státních zastupitelství a ministerstev. Příslušníci vězeňské stráže mohou být též na základě rozhodnutí ředitele věznice pověřeni k plnění úkolů správní služby, a to v případě, kdy správní služba nemůže vlastními silami plnit jí svěřené úkoly.

2. Do působnosti **justiční stráže** patří zajišťování pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva. V případě, že jsou příslušníci justiční stráže dočasně povoláni k plnění úkolů vězeňské stráže (děje se tak opět jen v mimořádných případech a za souhlasu generálního ředitele), střeží také vazební věznice a vězňice, předvádí a eskortují osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody.
3. **Správní služba** je pověřena tvorbou rozhodnutí ve správních řízeních dle zvláštních právních předpisů, zabezpečováním organizační, ekonomické, vzdělávací a výchovné, zdravotnické a další odborné činnosti. Její příslušníky může generální ředitel věznice dočasně pověřit plněním úkolů vězeňské stráže.

Povinnosti a oprávnění příslušníka Vězeňské služby vyplývají ze zákonů, obecně závazných právních předpisů, rozhodnutí a příkazů nadřízených. Příslušník má za úkol např. zabraňovat krutému nebo důstojnost ponižujícímu zacházení s vězněnými osobami i mezi nimi navzájem, dbát cti a důstojnosti osob, s nimiž jedná při provádění služebních zákroků a služebních úkonů. Příslušník je poté povinen zakročit zejména páchá-li osoba ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody nebo osoba ve výkonu zabezpečovací detence trestný čin nebo kázeňský přestupek, případně je-li důvodné podezření z jejich páchání, maří-li tato osoba účel výkonu zabezpečovací detence, výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, v případě narušování pořádku nebo ohrožována bezpečnost v prostorách Vězeňské služby, věznice pro místní výkon trestu, soudu, státního zastupitelství nebo ministerstva, nebo při předvádění a eskortách osob z výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody, a to i v době mimo službu. Příslušník naopak nemá povinnost provést služební zákrok, je-li pod vlivem léků nebo jiných látek, které závažným způsobem snižují jeho schopnost jednání. Při výkonu služby je příslušník zpravidla oděn do služebního stejnokroje s identifikačním číslem, svou příslušnost k Vězeňské službě prokazuje příslušník služebním průkazem nebo služebním stejnokrojem s identifikačním číslem.

Příslušník justiční stráže (povinnosti a oprávnění) má za povinnost především činit opatření nezbytná k zajištění pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státního zastupitelství a ministerstva, jakož i v jiných místech činnosti soudu a ministerstva a plynulého a

nerušeného průběhu soudního řízení, přičemž podléhá pod správu ředitele příslušné vazební věznice nebo věznice, řídí se pokyny předsedy soudu, ředitele správního útvaru soudu, předsedy senátu, vedoucího státního zástupce, popřípadě jiného pověřeného zaměstnance ministerstva.

2.4 Zaměstnávání a vzdělávání odsouzených

Zaměstnávání odsouzených má napomáhat k budoucí reintegraci osob a slouží také ke smysluplnému trávení volného času po dobu výkonu trestu odnětí svobody. Napomáhá také k udržení zdravých návyků z civilního života, případně u osob, které je nemají, má za úkol je vypěstovat. Odsouzený zde také získá jisté praktické dovednosti či, díky rekvalifikaci, odbornou způsobilost, kterou může později uplatnit v životě na svobodě.

Z odměn za vykonanou práci mohou vězni např. hradit náklady spojené s výkonem trestu nebo pohledávky, které mohly vzniknout v souvislosti s jejich trestnou činností. Pravidla pro odměňování jsou stanovena nařízením vlády. Odsouzený je hodnocen dle druhu vykonané práce a stupně odborné způsobilosti, která je k jejímu výkonu potřebná. Můžeme tak rozlišit pracovní činnosti, které nevyžadují odbornou kvalifikaci, činnosti vyžadující vyšší odbornou způsobilost a činnosti, které vyžadují vyšší než úplné střední nebo vyšší střední odborné vzdělání. Při odměňování je užívání úkolová mzda za skutečně odvedenou práci, která je posouzena vzhledem k normám. I vězňům náleží příplatek za práci ve ztížených zdravotních podmínkách nebo podmínkách zdraví škodlivých. Odměna odsouzených také podléhá odvodům na sociální a zdravotní pojištění a zdanění dle platných předpisů. Navíc rozúčtování na úhradu výživného na nezletilé děti, pohledávky ze soudního řízení, náklady výkonu trestu, kapesné a úložné.

Z důvodu vysokých nákladů na zaměstnávání vězňů mimo věznice (především z důvodu výše nákladů na bezpečnost) se vězeňská služba snaží zajistit práci uvnitř střežených prostor. Povinnost práce, je-li odsouzenému přidělena, vyplývá dokonce ze zákona. Odsouzení musí být nejprve uznáni práce způsobilými, a to po stránce zdravotní, odborné i profesní. O konkrétním zařazení odsouzeného rozhoduje odborná komise, jejíž konečný návrh je schválen či odmítnut ředitelem věznice.

Odsouzení jsou zaměstnáváni na pracovištích ve **vnitřním provozu a vlastní výrobě**, kde jsou pod dohledem civilních zaměstnanců. Jde většinou o práce související s každodenním chodem věznice jako je údržba, práce v kuchyni, výstrojních skladech, úklidových pracích. Tuto skupinu odměňuje věznice z vlastního rozpočtu. Dále jsou odsouzení zaměstnáváni v

provozovných střediska hospodářské činnosti, která fungují na základě vydaných živnostenských oprávnění. Provádí ekonomickou činnost v různých oblastech nezávisle na státním rozpočtu. Jejich příjmy musí pokrývat potřebné výdaje. Zisk vytvořený takovými střediskem se stává mimorozpočtovým zdrojem příjmů, které slouží především k dalšímu rozvoji zaměstnávání odsouzených. V neposlední řadě mohou odsouzení pracovat také u cizích *podnikatelských subjektů*, kde je pracovní činnost vykonávána na základě smluv o zařazení do práce mezi věznicí a daným podnikatelským subjektem. Vězni tak mohou pracovat i na nestřežených pracovištích mimo areál, přičemž jejich dopravu z věznice a zpět zajišťuje podnikatelský subjekt. Odměňování v tomto případě zpracovává na základě podkladů od podnikatelského subjektu věznice.

Výše zaměstnanosti je ovlivněna například prostorovými možnostmi jednotlivých věznic, kdy může být problematické budování pracovišť. Dalším faktorem je kategorie věznice, kdy skladba odsouzených ovlivňuje možnost jejich zařazení do pracovního procesu. I pro vězně hraje roli míra zaměstnanosti v daném regionu, odborná způsobilost vězňů, ale také zájem podnikatelských subjektů o spolupráci s vězni. Zaměstnanost odsouzených, do které se počítají i vzdělávací a terapeutické programy, se v současnosti pohybuje kolem 70 %.^{11, 12}

Dalším z prvků budoucí integrace odsouzených je jejich **vzdělávání**. Vězeňská služba tak sama nebo ve spolupráci s dalšími subjekty zajišťuje vzdělání základní, vyučení v oboru, vzdělání středoškolské i vysokoškolské.

Mezi **práva odsouzených** patří právo na pravidelnou stravu. Každému odsouzenému je přiděleno lůžko a prostor k uložení jeho osobních věcí. Vězni jsou odíváni dle klimatických podmínek a jejich oblečení má dostatečně chránit jejich zdraví. Je jim denně zabezpečena osmihodinová doba ke spánku, osobní hygieně, úklidu stravování, min. hodinová vycházka a také přiměřené osobní volno. Každý odsouzený má při zohlednění účelu trestu právo na zdravotní služby. Vězni mají dále právo přijímat a na vlastní náklad také odesílat poštu, kterou je Vězeňská služba oprávněna kontrolovat. Během jednoho kalendářního měsíce může odsouzený využít celkem 3 hodin pro setkání s jeho návštěvníky. Odsouzeným je povoleno nakupovat v prodejně věznice potraviny, věci osobní potřeby či předměty pro zájmovou činnost nebo vzdělávání. Nákup může být hrazen bezhotovostně z prostředků, s nimiž může

¹¹ *Zaměstnávání a vzdělávání odsouzených* [online]. 2013 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/zamestnavani-a-vzdelavani-odsouzenych-6126>

¹² *Obecná informace o zaměstnávání vězňů* [online]. 2009 [cit. 2014-10-27]. <http://www.vscr.cz/veznice-ostrov-nad-ohri-88/informacni-servis-1610/vzdelavani-a-zamestnanost-veznu-896/obecna-informace-o-zamestnavani-veznu-2796>

odsouzený disponovat, hotovostí, která mu byla zaslána nebo kterou předal při nástupu do výkonu trestu. Pokud je však částka, kterou má odsouzený k dispozici, menší než suma potřebná pro cestu do místa jeho bydliště a výše stravného na jeden den v době propuštění, nemůže nákup realizovat. Odsouzeným, kteří nejsou zařazeni do výkonu práce, je poskytováno sociální kapesné ve výši alespoň 100 Kč na měsíc pod podmínkou, že práci neodmítl a v uplynulém kalendářním měsíci neměl jiný příjem nebo hotovost 100 Kč.¹³

¹³ Práva odsouzeného při výkonu trestu odnětí svobody. In: *Právní linka* [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z:<http://www.pravnilinka.cz/prava-odsouzeneho-pri-vykonu-trestu-odneti-svobody>

3 EKONOMICKÉ ASPEKTY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY

Rozpočet Vězeňské služby je upraven zákonem č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky. Vězeňská služba patří pod správu Ministerstva spravedlnosti. Konkrétně je jí přidělena podkapitola státního rozpočtu číslo 336. Rozpočet Vězeňské služby je tvořen ekonomickým odborem Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR. Vězeňská služba však může sama o sobě vykonávat vlastní hospodářskou činnost, a tak získat další finanční prostředky.

Ekonomickou situaci Vězeňské služby ČR ovlivnilo v r. 2013 hned několik událostí. Tou bezesporu největší byla amnestie prezidenta republiky, na základě které bylo na svobodu propuštěno 6 471 osob. Z původních 22 645 vězněných osob v prosinci 2012 jich vězňice v únoru 2013 obývalo „pouhých“ 16 091. Tato situace přinesla tolik kýžené snížení přeplněnosti věznic, došlo až na zakonzervování tří poboček, a to ve Vyšních Lhotách, Poštorné a Velkých Přílepech. Objekt ve Velkých Přílepech se však připravuje na své znovuotevření na jaře příštího roku 2015. Organizační jednotka Vězňice Drahonice byla v dubnu 2013 uzavřena úplně. Vězeňská služba v červnu 2013 vyslala nejen své řadové zaměstnance a příslušníky, ale také vězněné osoby na pomoc s odklizením škod do oblastí postižených povodněmi.

Tabulka 1 zachycuje příjmy Vězeňské služby za rok 2013 v celkové výši, v rozdělení na jednotlivé položky i dle procentního podílu na příjmech celkových.

Tabulka 1: Příjmy Vězeňské služby ČR v roce 2013

	Schválené příjmy (v tis. Kč)	Skutečné příjmy (v tis. Kč)	% plnění	Podíl na celkových příjmech (v %)
Příjmy celkem	1 201 525,00	1 036 131,02	102,11	100
v tom:				
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	478 729,00	272 250,61	93,25	26,28
Daňové příjmy	722 796,00	763 880,41	105,68	73,72
z toho:				
Pojistné na důchodové pojištění	645 000,00	679 055,23	105,28	88,90

Zdroj: zpracováno dle výroční zprávy VS ČR 2013

Větší část (3/4) celkových příjmů tvoří příjmy daňové, které zahrnují příjmy za správní poplatky, z pojistného na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na politiku zaměstnanosti. Největší část daňových příjmů Vězeňské služby tvoří příjmy z pojistného na důchodové pojištění. Zbývající část celkových příjmů připadá na příjmy kapitálové a přijaté dotace. Na základě rozpočtu pro rok 2013 byly schváleny celkové příjmy ve výši 1 201 525 tis. Kč, které byly v průběhu sledovaného roku sníženy o 186 782,31 tis. Kč v důsledku snížení kapitálových příjmů o 192 569 tis. Kč, snížení přijatých transferů o 4 013,31 tis. Kč a současného navýšení nedaňových příjmů o 9 800 tis. Kč. Příjmová část rozpočtu Vězeňské služby ČR tak byla v roce 2013 splněna na 102,11 %. Daňové příjmy, které tvořily ve sledovaném roce 73 % celkových příjmů, jsou dále tvořeny příjmy ze správních poplatků, z pojistného na důchodové pojištění, pojistného na nemocenské pojištění a příspěvků na politiku zaměstnanosti. Právě daňové příjmy přesáhly původně stanovenou výši o 5,68 % a skutečné nedaňové příjmy dosáhly 93,25 % příjmů původně plánovaných.

Výdaje VS ČR byly pro rok 2013 plánovány ve výši 8 230 645 tis. Kč. V průběhu roku však došlo k jejich snížení o 121 013,31 tis. Kč z důvodu nenaplnění kapitálových příjmů. V programovém financování byla přislíbena částka 292,74 tis. Kč. Na dofinancování rozdílů byly použity dávky důchodového pojištění a ostatní sociální dávky v celkové výši 145 500 tis. Kč. Na druhou stranu byly uvolněny finanční zdroje na zvýšené příjmy části resortu týkající se justice (konkrétně financování nezbytných provozních výdajů, zlepšení podmínek vazby, nákup výpočetní techniky a na opravy a udržování), a to ve výši 70 000 tis. Kč. Díky procentnímu vyjádření je evidentní, že nejvyšší položku běžných výdajů tvoří výdaje na platy zaměstnanců, dále pak ostatní věcné výdaje. Oběma položkám je věnována podrobnější analýza. V roce 2013 došlo k vázání výdajů na financování běžného provozu na odprodej nepotřebného majetku. K umožnění průběhu všech souvisejících činností bylo zapotřebí využít mimorozpočtové prostředky, a to ve výši 10 478,71 tis. Kč, z čehož prostředky ze zisku hospodářské činnosti dosahovaly výše 10 369,79 tis. Kč, prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb ve výši 108,92 tis. Kč. Došlo také k čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů, a to v souhrnné výši 74 461,99 tis. Kč, z čehož 65 743,29 tis. Kč bylo využito na profilující výdaje – programové financování.

Rozdělení výdajů nabízí Tabulka 2.

Tabulka 2: Výdaje Vězeňské služby ČR v roce 2013 (v tis. Kč)

Ukazatel	Schválená výše výdajů	Skutečné výdaje	Plnění v %	Podíl na celkových výdajích v %
Výdaje celkem	8 230 645,00	7 913 998,33	97,59	100,00
v tom:				
Běžné výdaje	7 976 377,00	7 674 148,36	98,24	96,97
v tom:				
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	3 541 428,00	3 541 711,76	99,98	46,15
z toho:				
<i>Platy zaměstnanců</i>	3 381 053,00	3 386 068,42	100,15	95,61
<i>Náhrady mezd v době nemoci</i>	8 000,00	8 061,68	95,29	0,23
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	1 204 082,00	1 203 654,07	99,96	15,68
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	35 388,00	34 007,45	96,1	0,44
Ostatní věcné výdaje včetně běžných výdajů programového financování	1 739 417,00	1 700 269,23	98,88	22,16
Důchody	743 698,00	618 052,67	92,33	8,05
Ostatní sociální dávky	712 364,00	576 453,17	89,91	7,51
Program protidrogové politiky	6 000,00	5 960,62	99,34	0,08
Program sociální prevence a prevence kriminality	6 000,00	5 743,36	95,72	0,07
Kapitálové výdaje	254 268,00	239 849,97	80,58	3,03

Zdroj: zpracováno dle výroční zprávy VS ČR 2013

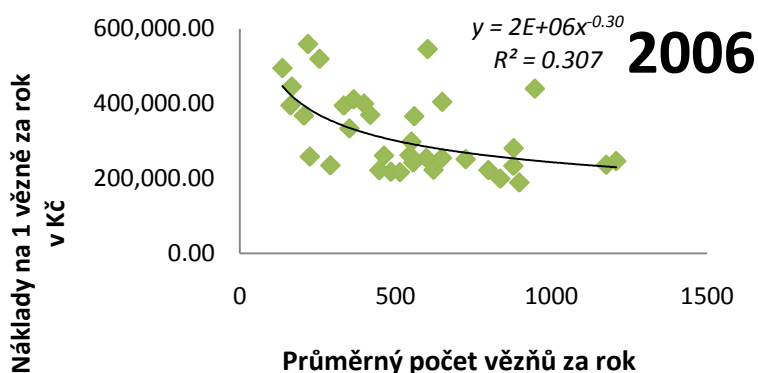
Vezmeme-li v úvahu výše uvedené údaje (Tabulka 1, Tabulka 2), můžeme nyní vypočítat nákladovost věznění 1 osoby za rok, resp. 1 den. Po odečtení celkových příjmů od celkových výdajů a podělením této sumy průměrným počtem vězňů za rok, získáme hodnotu nákladů vynaložených na věznění 1 osoby za rok, po podělení 365 dny poté nákladovost na 1 den. Tyto údaje shrnuje Tabulka 3, a to nejen pro rok 2013, ale také pro 4 roky předcházející.

Tabulka 3: Nákladovost Vězeňské služby ČR za uplynulých 5 let

	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy (v tis. Kč)	1 160 050,59	1 105 655,83	1 056 730,08	1 054 722,99	1 036 131,02
Výdaje (v tis. Kč)	8 324 191,72	7 954 579,19	7 573 406,37	7 824 888,14	7 913 998,33
Průměrný počet vězňů	22000	21912	22964	23338	16388
Průměrné náklady na 1 vězně za rok (Kč)	325 642,78	312 564,96	283 777,93	290 091,92	419 689,24
Průměrné náklady na 1 vězně na 1 den (Kč)	892,17	856,34	777,47	794,77	1 149,83

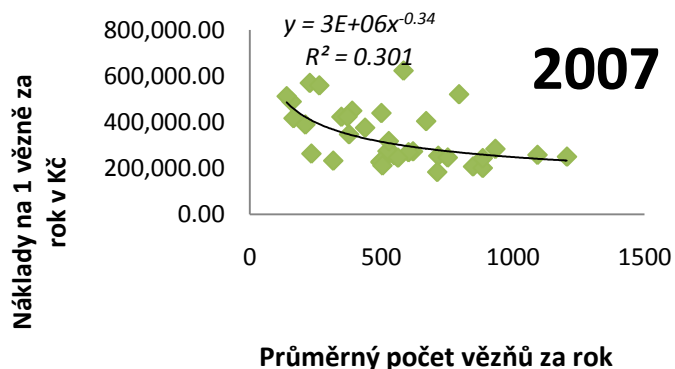
Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Předchozí údaje shrnují příjmy a výdaje za celou VS ČR, respektive jsou průměrem vypočteným z veličin týkajících se všech zařízení. Závislost ročních nákladů jednotlivých věznic na 1 vězně na počtu vězňů v jednotlivých letech zachycuje Obrázek 5 – 9.

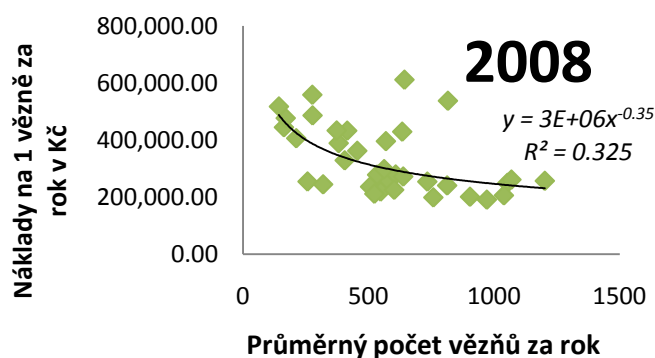
Obrázek 5: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2006

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Vězeňské služby ČR

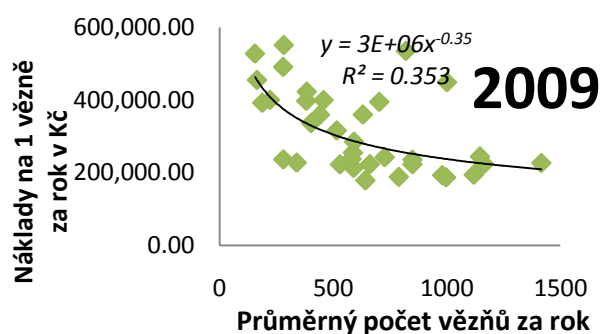
Obrázek 6: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2007

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Vězeňské služby ČR

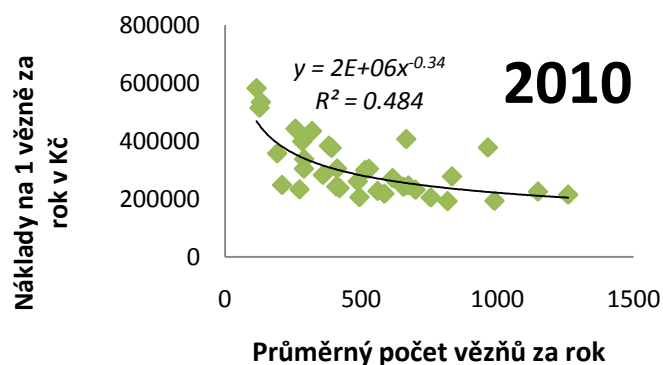
Obrázek 7: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2008

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Vězeňské služby ČR

Obrázek 8: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v roce 2009

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Vězeňské služby ČR

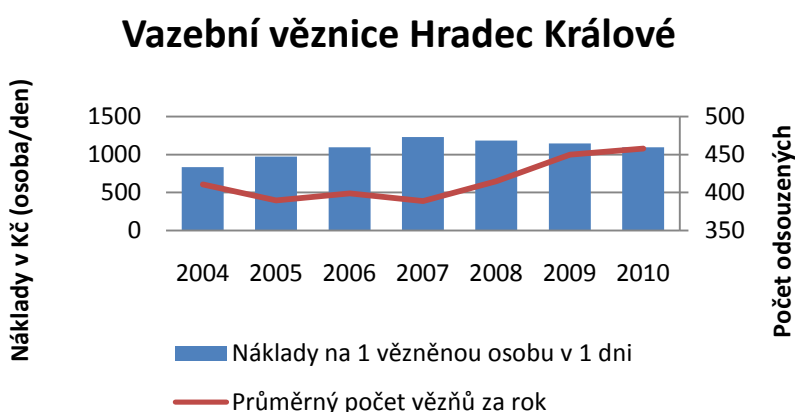

Obrázek 9: Závislost ročních nákladů na 1 vězně na průměrném počtu vězňů v letech 2010

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Vězeňské služby ČR

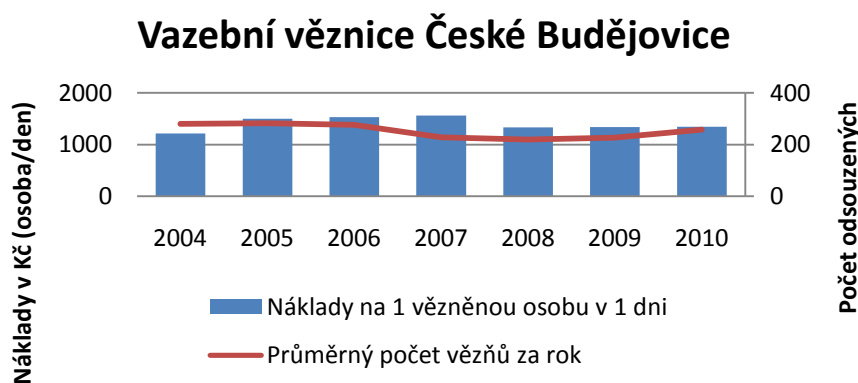
Při bližším prozkoumání docházíme k závěru, že s rostoucím počtem vězňů se roční náklady jednotlivých věznic snižují. Z ekonomického hlediska se jako cesta ke snížení nákladů VS ČR nabízí zrušení malých zařízení. Pozorovaným obdobím jsou roky 2006 – 2010 z důvodu změny uváděných informací v dostupných materiálech Vězeňské služby ČR v letech dalších. Na osu x nanášíme průměrný počet vězňů všech 36 věznic za sledovaný rok a na osu y roční náklady jednotlivých věznic. Nejvhodnější tvar spojnice trendu nacházíme díky hodnotám korelačního koeficientu R^2 při užití mocninné funkce.

Detailnější pohled na náklady vybraná zařízení poskytuje Obrázek 10–14. Ke komparaci byl zvolen vzorek zařízení, u nichž byla klíčem pro výběr výše nákladů na 1 vězněnou osobu na 1 den. Vyobrazené údaje zachycují vývoj nákladů od roku 2004 do roku 2010 z důvodu změny struktury statistických ročenek VS ČR v dalších letech. Vybraná zařízení vykazují nejvyšší objem nákladů na 1 vězněnou osobu v jednom dni. Zkoumány jsou 2 vazební věznice (Hradec Králové, České Budějovice), 2 věznice (Mírov, Karviná) a jedno zařízení kombinující vazební věznici s detenčním ústavem. Na hlavní svislé ose jsou sledovány náklady na 1 vězněnou osobu za jeden den, na vedlejší svislé ose počet odsouzených vězňů.

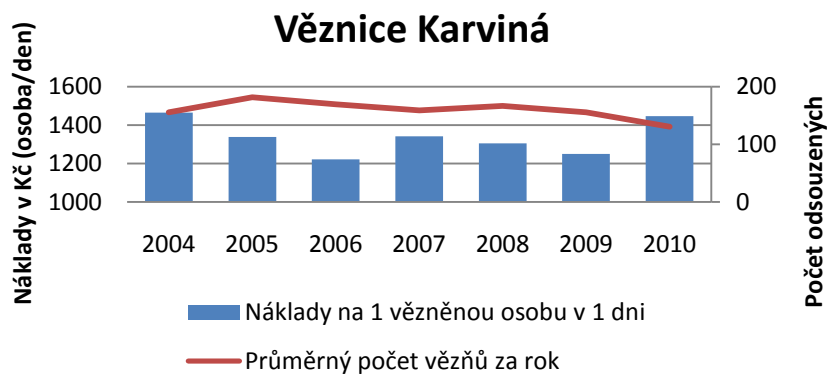
Obrázek 10: Výše nákladů a počty vězňů Vazební věznice Hradec Králové

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Statistických ročenek ČR

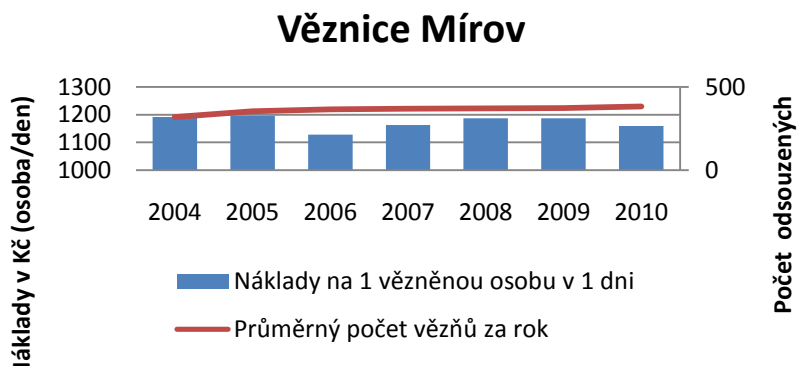
Obrázek 11: Výše nákladů a počty vězňů Vazební věznice České Budějovice

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Statistických ročenek ČR

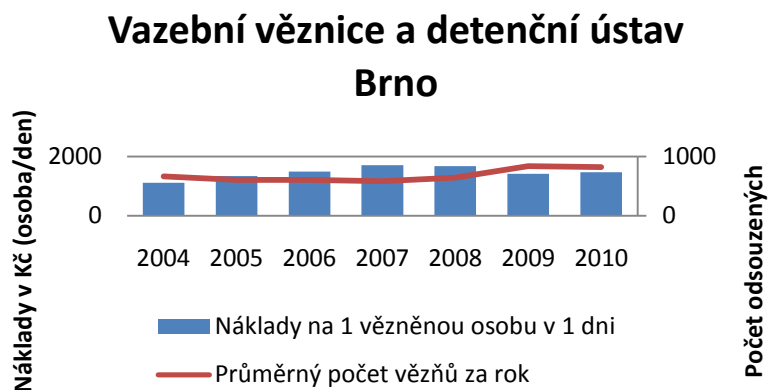
Obrázek 12: Výše nákladů a počty vězňů Věznice Karviná

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Statistických ročenek ČR

Obrázek 13: Výše nákladů a počty vězňů Věznice Mírov

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Statistických ročenek ČR

Obrázek 14: Výše nákladů a počty vězňů ve vybraných zařízeních v letech 2004 - 2010

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv Statistických ročenek ČR

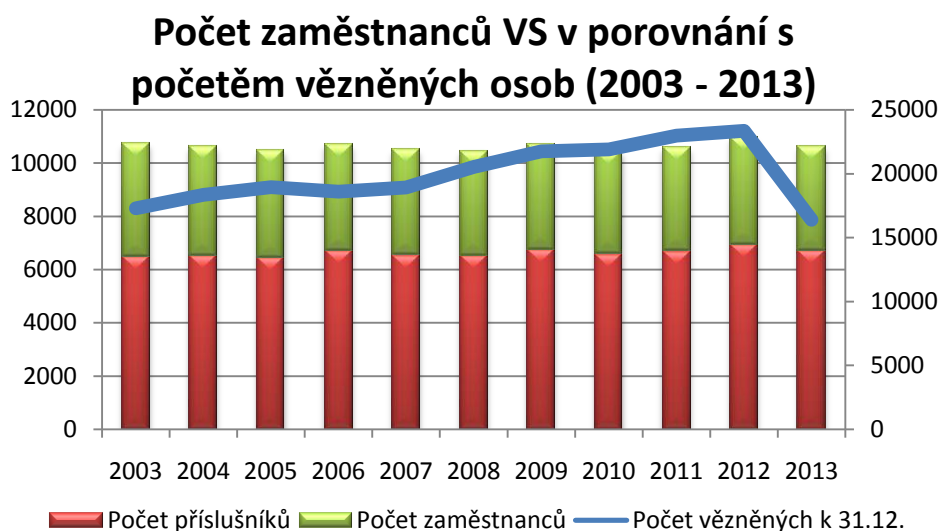
Z uvedených obrázků je patrné, že při poklesu počtu vězňů náklady na 1 osobu rostou a naopak. Kolísání nákladů však u větších zařízení není tak markantní jako u zařízení menších.

3.1 Zaměstnanci VS ČR

Jelikož výdaje na platy zaměstnanců tvoří podstatnou část běžných výdajů (přes 40 %) Vězeňské služby ČR, bude následující část věnována analýze zaměstnanců Vězeňské služby ČR a s nimi spojených výdajů.

3.1.1 Počty zaměstnanců VS ČR

Vývoj počtu zaměstnanců VS ČR v rozdělení na příslušníky a občanské zaměstnance zachycuje Obrázek 15.

Obrázek 15: Počet zaměstnanců VS v porovnání s počtem vězňů v letech 2003 - 2013

Zdroj: Zpracováno dle statistických ročenek VS ČR

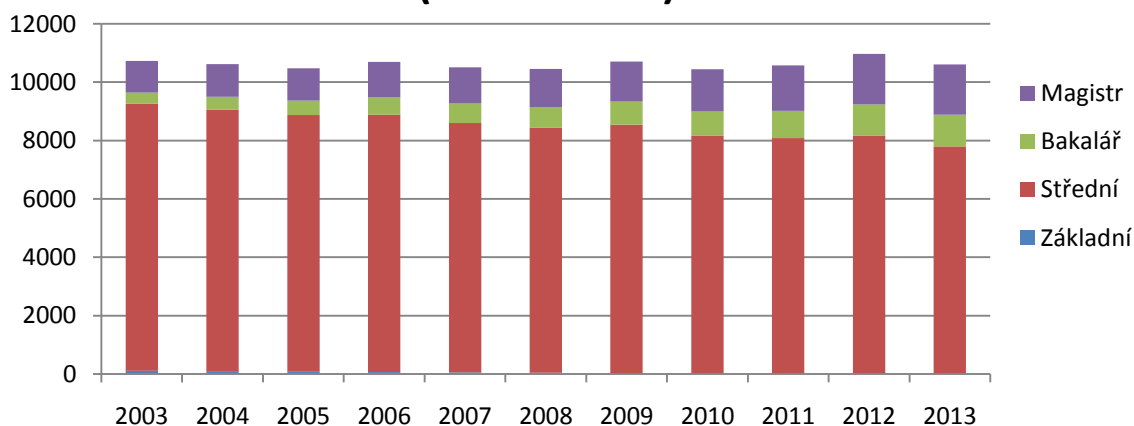
Na rozdíl od téměř neměnného počtu osob pracujících pro VS ČR (sledovaného na hlavní ose y), neustále rostl počet vězňů. K jeho zastavení došlo až v roce 2013, a to díky vyhlášení amnestie prezidenta republiky. Ze získaných údajů vyplývá, že počet vězňů připadajících na 1 příslušníka VS od roku 2003 stoupal. Z hodnoty 2,7, kterou lze vypočítat v roce 2003 rostl. V roce 2008 přesáhl číslo 3 a v roce 2012 pokořil hranici 3,4 vězni na 1 příslušníka. V roce 2013 dochází k propadu na hodnotu 2,4 vězni na 1 příslušníka VS.

V roce 2013 dosáhl počet zaměstnanců Vězeňské služby čísla 11 346, z čehož bylo 7 227 (tedy více než 60% celkového počtu) příslušníků a 4 119 míst obsazovali občanskí zaměstnanci. Během roku 2013 uzavřela Vězeňská služba ČR služební poměr s 81 příslušníky, na druhou stranu tento poměr ukončilo 239 příslušníků.

3.1.2 Vzdelanost zaměstnanců VS ČR

Níže uvedený graf člení zaměstnance VS ČR do skupin dle jimi dosažené úrovně vzdělání od základního po vysokoškolské.

Zaměstnanci VS ČR dle dosaženého vzdělání (2003 - 2013)

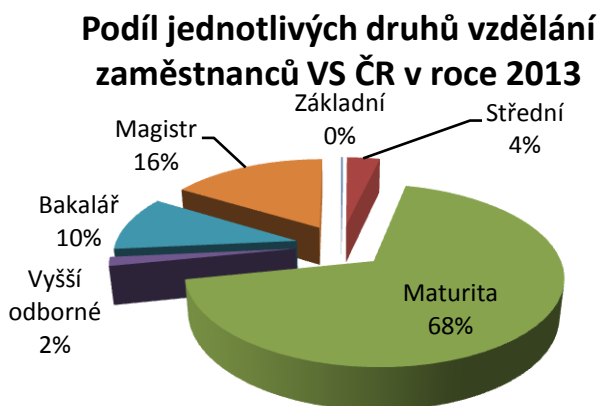

Obrázek 16: Rozložení zaměstnanců Vězeňské služby ČR dle dosaženého vzdělání v letech 2003 – 2013

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Největší část zaměstnanců VS ČR dosahuje středního vzdělání. Graf však zachycuje také tendenci zvyšování kvalifikace zaměstnanců, díky vyšším požadavkům kladeným již na uchazeče a také v důsledku působení motivačních činitelů, kdy s vyšším vzděláním roste výdělek zaměstnance.

Obrázek 17 poskytuje detailnější pohled na vzdělanostní strukturu zaměstnanců VS ČR v roce 2013 a potvrzuje výše uvedené informace.

Obrázek 17: Graf zachycující podíl jednotlivých druhů vzdělání zaměstnanců VS ČR v roce 2013

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

3.1.3 Platy zaměstnanců VS ČR

Pro rok 2013 činily prostředky plánované na platy příslušníků 2 184 057,00 tis. Kč a na platy občanských zaměstnanců 1 196 996,00 tis. Kč. Tabulka 4 uvádí skutečné náklady na platy zaměstnanců VS ČR v roce 2013.

Tabulka 4: Skutečné čerpání nákladů na platy příslušníků VS ČR a jejich občanských zaměstnanců (2013)

Náklady na platy příslušníků celkem	2 181 825 006 Kč
- průměrný měsíční plat příslušníků	26 720 Kč
Náklady na platy občanských zaměstnanců	1 200 493 771 Kč
- průměrný měsíční plat občanských zaměstnanců	25 662 Kč
Náklady na platy všech zaměstnanců celkem	3 382 318 777 Kč
- průměrný měsíční plat všech zaměstnanců	26 320 Kč

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

V roce 2013 byla průměrná výše odměny příslušníka VS ČR o více než 1 000 Kč vyšší.

Tabulka 5 se zabývá náklady na odměňování zaměstnanců VS ČR. Je patrné, že mezi lety 2009 a 2010 došlo k růstu rozpočtu na platy příslušníků VS ČR, zatímco jejich fyzický počet klesl. Došlo tak v růstu průměrné odměny příslušníků. Opačný vývoj lze sledovat u občanských zaměstnanců VS ČR. Rozdíly mezi lety 2010 a 2011 respektovaly u obou skupin shodnou vývojovou tendenci, a to růst rozpočtu na odměny, který při poklesu zaměstnanců znamenal růst průměrné měsíční odměny. K opačnému vývoji došlo v následujícím období. Mezi lety 2011 a 2012 klesl rozpočet na platy, což při růstu zaměstnanců znamenalo pokles průměrné měsíční odměny obou skupin. V posledním sledovaném období (2012-2013) došlo u příslušníků k mírnému poklesu objemu rozpočtových prostředků, většímu úbytku zaměstnanců, avšak růstu průměrné měsíční odměny. Rozpočet skupiny občanských zaměstnanců zaznamenal mírný růst. Díky poklesu počtu zaměstnanců došlo k růstu průměrné měsíční odměny. K největším změnám došlo mezi lety 2010 a 2011, kdy se všechny hodnoty změnilo o více než 5%.

Tabulka 5: Náklady na odměňování zaměstnanců VS ČR (2009-2013)

Položka	2009	2010	2011	2012	2013
Roční upravený rozpočet na platy příslušníků (Kč)	2 312 780 000	2 309 762 000	2 135 955 000	2 180 967 340	2 184 057 000
<i>Změna v rozpočtu na platy příslušníků (%)</i>	-	0,13	7,52	-2,11	-0,14
Počet příslušníků	6 853	6 863	7 237	6 870	7 227
<i>Změna počtu příslušníků (%)</i>	-	10	374	-367	357
Průměrný měsíční plat příslušníka (Kč)	28 124	28 046	24 595	26 456	25 184
<i>Změna průměrného měsíčního platu příslušníka (%)</i>	-	-78	-3 451	1 861	-1 272
Roční upravený rozpočet na platy občanských zaměstnanců (Kč)	1 265 662 000	1 268 744 000	1 173 144 000	1 199 442 250	1 196 996 000
<i>Změna rozpočtu na platy občanských zaměstnanců (%)</i>	-	-0,24	7,54	-2,24	0,20
Počet občanských zaměstnanců	3 947	3 928	4 124	3 949	4 119
<i>Změna počtu občanských zaměstnanců (%)</i>	-	-19	196	-175	170
Průměrný měsíční plat občanského zaměstnance (Kč)	26 722	26 917	23 706	25 308	24 217
<i>Změna průměrné měsíční odměny občanského zaměstnance (%)</i>	-	195	-3 211	1 602	-1 091
Roční upravený rozpočet na platy zaměstnanců VS ČR (Kč)	3 578 442 000	3 578 506 000	3 309 099 000	3 380 405 590	3 381 053 000
<i>Změna rozpočtu na platy zaměstnanců VS ČR (%)</i>	-	0,00	7,53	-2,15	-0,02
Celkový počet zaměstnanců VS ČR	10 800	10 791	11 361	10 819	11 346
<i>Změna celkového počtu zaměstnanců VS ČR (%)</i>	-	-9	570	-542	527
Průměrný měsíční odměna zaměstnance VS ČR (Kč)	27 611	27 635	24 272	26 038	24 833
<i>Změna průměrné měsíční odměny zaměstnance VS ČR (%)</i>	-	24	-3 363	1 766	-1 205

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

3.2 Ostatní věcné výdaje

Druhou nejvyšší položkou běžných výdajů, jak naznačuje Tabulka 2, jsou ostatní věcné výdaje. Jejich složení přináší Tabulka 6.

Tabulka 6: Rozhodující položky čerpání ostatních věcných výdajů včetně běžných výdajů programového financování za rok 2013

	Skutečná výše výdajů (v tis. Kč)	Podíl na celkových výdajích (v %)
Nákup materiálu	640 672,72	37,68
z toho:		
<i>Potraviny</i>	332 232,23	51,86
<i>Prádlo, oděv, obuv</i>	31 384,16	4,90
<i>Léky a zdravotnický materiál</i>	17 711,16	2,76
<i>Ostatní</i>	259 345,17	40,48
Úroky a ostatní finanční výdaje	4,63	0,00
Nákup vody, paliv a energií	629 539,88	37,03
z toho:		
<i>Voda</i>	156 579,44	24,87
<i>Teplo</i>	101 434,95	16,11
<i>Plyn</i>	185 466,28	29,46
<i>El. energie</i>	143 739,37	22,83
<i>Pevná paliva</i>	3 405,59	0,54
<i>PHM a mazadla</i>	36 251,88	5,76
<i>Ostatní</i>	2 662,37	0,42
Nákup služeb	151 670,87	8,92
Ostatní nákupy	232 779,48	13,69
z toho:		
<i>Opravy a udržování</i>	179 250,83	77,00
<i>Ostatní</i>	53 528,65	23,00
Poskytnuté zálohy a jistiny	0,49	0,00
Výdaje související s NEI náklady	5 159,90	0,30
Příspěvky příspěvkovým organizacím	20 000,00	1,18
Převody vlast. fon. bez FKSP	135,00	0,01
Ostatní transfery jiným rozpočtům	1 450,27	0,09
Náhrady placené obyvatelstvu	8 052,08	0,47
Ostatní transfery obyvatelstvu	9 306,63	0,55
Ostatní NEI výdaje	1 497,28	0,09
Výdaje celkem	1 700 269,23	100

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

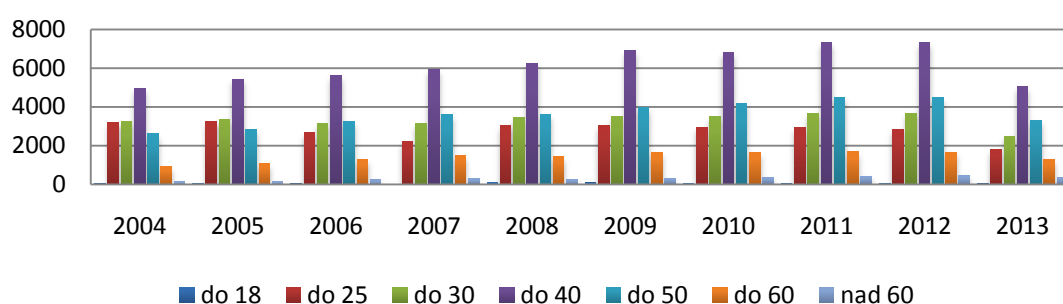
Po hlubším zkoumání ostatních věcných výdajů vychází najevo, že nejvyšší položkou je nákup materiálu (speciálně výdaje na nákup potravin a obstarávání stravování). Dále jde o výdaje související se správou budov, ať už energie, či opravy a udržování.

3.3 Odsouzení

3.3.1 Struktura odsouzených dle věku

Při analýze odsouzených dle různých hledisek je důležité zaměřit se na jejich věk, především pro psychologické výzkumy zaměřující se na důvody trestné činnosti a způsoby jejich redukce. V mladém věku může jít o způsob revolty, v pozdějším o nedostatek finančních prostředků z důvodu nezaměstnanosti či jiných faktorů.

Počty odsouzených kategorizovaných dle věku (2004-2013)

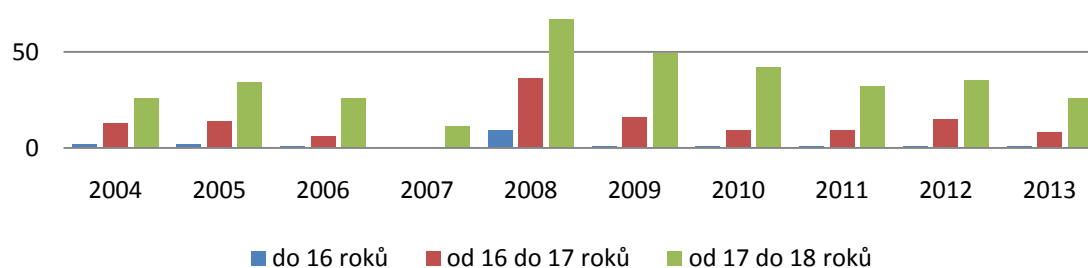

Obrázek 18: Odsouzení kategorizovaní dle věku v letech 2004 - 2013

Zdroj: zpracováno dle statistických ročenek Vězeňské služby ČR

Nejpočetnější kategorií mezi odsouzeními tvoří vězni mezi 30 a 40 lety věku (Obrázek 18). Vzhledem k velikosti intervalu od 25 do 30 let, který ve srovnání s ostatními nenabízí široké věkové rozpětí, je i tato skupina hojně zastoupena. Podobné tvrzení lze říci o intervalu od 18 do 25 let. Naopak menší skupiny tvoří vězni od 60 let věku. Podrobnější pohled na mladistvé odsouzené poskytuje Obrázek 19.

Počty odsouzených do 18ti let věku (2004 -2013)

Obrázek 19: Odsouzení do 18ti let věku

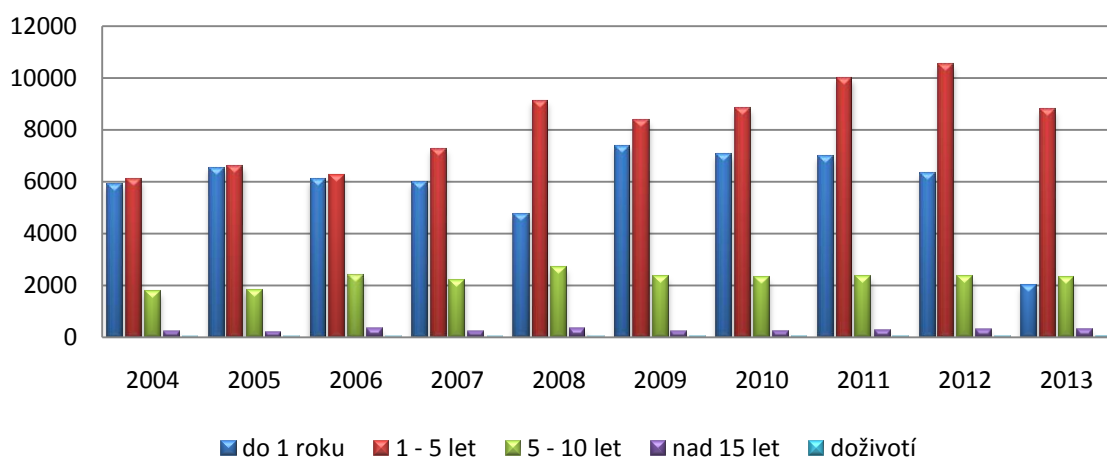
Zdroj: zpracováno dle statistických ročenek VS ČR

Mezi mladistvými je nejpočetnější skupina odsouzených starší 17ti let (Obrázek 19). Nejvyšší počet odsouzených mladistvých byl zaznamenán v roce 2008.

3.3.2 Struktura odsouzených dle délky trestu

Dalším hlediskem sledovaným u odsouzených osob je délka uloženého trestu.

Odsouzení dle délky uloženého trestu

Obrázek 20: Struktura odsouzených dle délky uloženého trestu v letech 2004 – 2013

Zdroj: statistické ročenky VS ČR

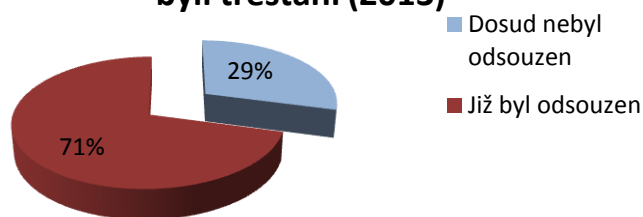
V České republice nejvíce vězňů pobývá v zařízeních do doby 10 let. Nejvíce osob je odsouzeno k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 1-5 let. Další početnou skupinu tvoří odsouzení odpykávající pouze roční trest odnětí svobody. V celkovém počtu zanedbatelnou, avšak stále rostoucí skupinu tvoří vězni doživotně odsouzení. V dubnu 2015 je jich 50¹⁴, z toho 47 mužů a 3 odsouzené ženy. Průměrné tempo růstu počtu odsouzených je + 5 % každý rok.

3.3.3 Odsouzení dle počtu předešlých vykonaných trestů odnětí svobody

Velice důležitým hlediskem je předchozí počet odsouzení. Díky tomuto ukazateli lze říci, zda je věznění osob pravou cestou k eliminaci trestné činnosti. Odpovídá na otázku, zda dochází k nápravě vězňů do takové míry, že již trestnou činnost neopakují.

¹⁴ Rychlá fakta. In: *Vězeňská služba České republiky* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>

Odsouzení dle skutečnosti, zda již byli trestáni (2013)

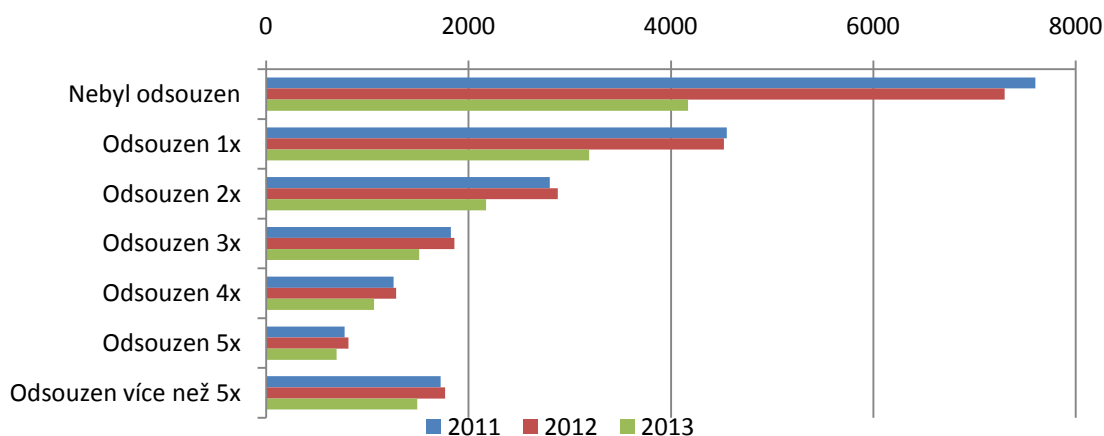
Obrázek 21: Rozložení počtu odsouzených dle skutečnosti, zda již byli trestáni (2013)

Zdroj: statistické ročenky VS ČR

Z Obrázku 21 je zřejmé, že počet recidivistů značně převyšuje počet poprvé odsouzených osob.

Následující obrázek dává detailnější pohled na strukturu vězňů dle předchozího počtu odsouzení.

Celkové počty odsouzených v letech 2011 až 2013 dle počtu předem vykonaných trestů odnětí svobody

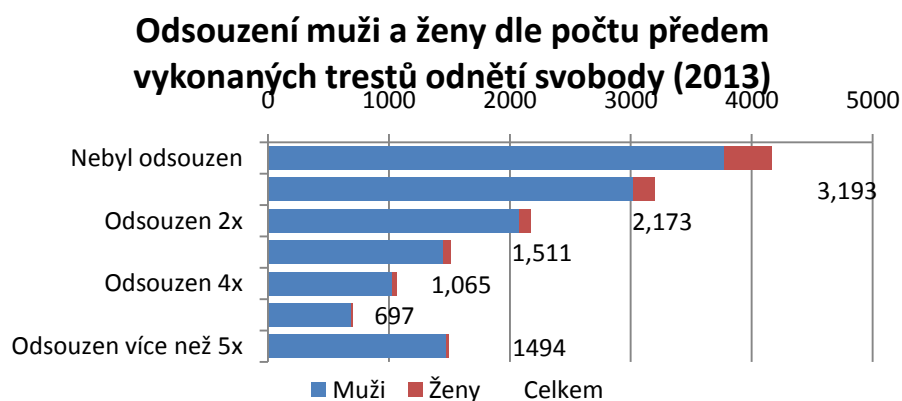

Obrázek 22: Celkové počty odsouzených dle počtu předem vykonaných trestů odnětí svobody v letech 2011 až 2013

Zdroj: zpracováno dle statistických ročenek VS ČR

Recidivisté tvořili v letech 2011 - 2013 více než 60 % odsouzených osob (Obrázek 13). Ani počet osob odsouzených více než 5x není zanedbatelný. Ve věznicích nalezneme osoby odsouzené více než 10x.

Obrázek 23 rozlišuje navíc odsouzené muže a ženy.

Obrázek 23: Odsouzení muži a ženy dle počtu předem vykonaných trestů odnětí svobody v roce 2013

Zdroj: statistické ročenky VS ČR

Počet vězňů žen je v porovnání s muži zanedbatelný.

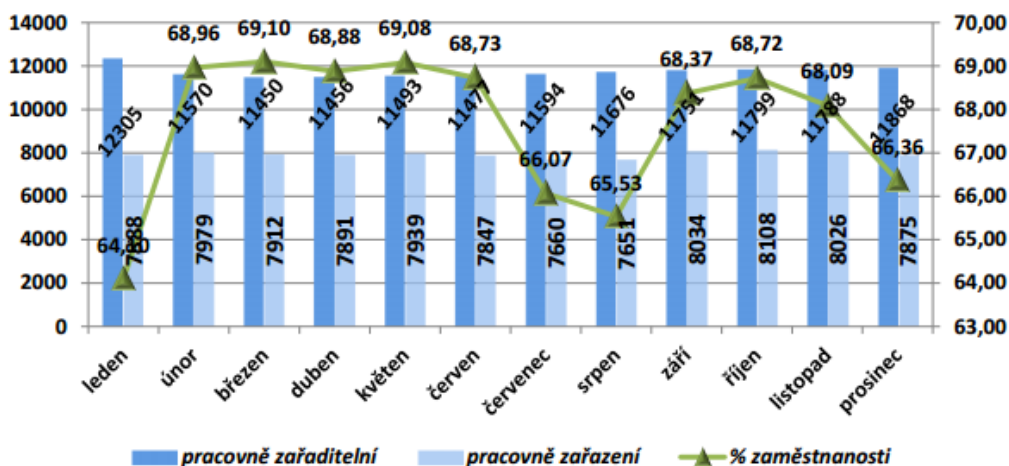
3.3.4 Odměňování odsouzených

Z 11 688 odsouzených, kteří byli schopni výkonu práce, bylo v roce 2013 zaměstnáno 7 901 osob, tedy 67,60 %, což ve srovnání s rokem předchozím činí pokles počtu zaměstnaných o 1989 osob. V roce 2013 došlo k zajímavému jevu vzhledem k zaměstnanosti vězňů: přes velký počet propuštěných v důsledku amnestie prezidenta republiky (vyhlášena na počátku roku 2013) se zaměstnanost odsouzených zvýšila. Tento jev zapříčinila skutečnost propuštění více nezaměstnaných odsouzených než těch, kteří zaměstnání byli.

V roce 2013 došlo k realizaci hospodářské činnosti u 19 organizačních jednotek Vězeňské služby. Na pracovištích provozoven pracovalo v průměru 1 394 odsouzených a celkový čistý zisk po zdanění dosáhl 14 481,67 tis. Kč.

Průměrný měsíční výdělek odsouzeného v roce 2013 činil 3 777 Kč. Z vězňů pracujících ve vnitřním provozu a vlastní výrobě dostávalo 2 342 pracujících odsouzených průměrnou měsíční odměnu ve výši 4 158 Kč, 1 394 vězňů zaměstnaných v provozovnách střediska hospodářské činnosti bylo hodnoceno v průměru částkou 3 201 Kč a 1 644 vězňů, které zaměstnávaly podnikatelské subjekty, průměrně měsíčně dostávalo 3 952 Kč.

Obrázek 24 znázorňuje situaci týkající se zaměstnanosti vězňů v průběhu roku 2013.

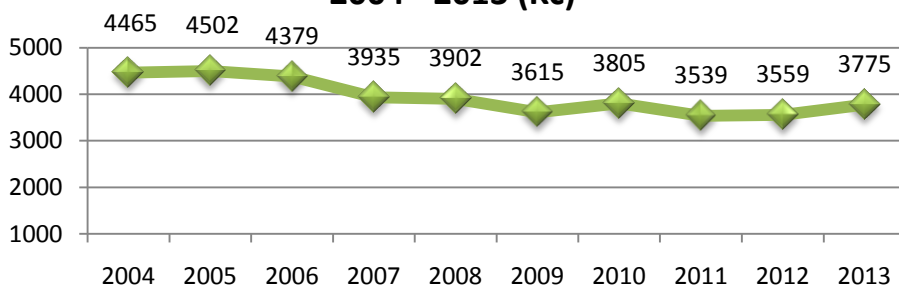

Obrázek 24: Graf popisující vývoj zaměstnanosti odsouzených v roce 2013

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Je zřejmé, že nedochází k žádným výrazným změnám. Procento zaměstnanosti se pohybuje v rozmezí kolem 64-69 % pracujících z pracovních zařaditelných.

Vývoj měsíční odměny vězňů v letech 2004 - 2013 (Kč)

Obrázek 25: Vývoj odměny vězňů v letech 2004 – 2013

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Ve vývoji odměn vězňů lze od roku 2007 sledovat pokles.

3.3.5 Zaměstnávání vězňů ve střediscích vlastní hospodářské činnosti

Další zkoumanou kategorií je jedna z možností zaměstnávání odsouzených, a to ve vlastních střediscích hospodářské činnosti.

Tabulka 7: Hospodářské výsledky (v tis. Kč) a průměrné počty zaměstnaných vězňů ve věznicích s vlastními středisky hospodářské činnosti v letech 2009 - 2013

OJ	2009		2010		2011		2012		2013		
	HV	Počet vězňů	HV	Počet vězňů	HV	Počet vězňů	HV	Počet vězňů	HV	Počet vězňů	
Brno	-	-	-	-	874	21	841	24	123	4	
České Budějovice	696	41	373	48	333	46	818	43	220	20	
Drahonice	140	17	377	34	913	65	722	61	-	-	
Heřmanice	318	52	- 78	56	954	55	1 178	53	223	30	
Horní Slavkov	- 44	119	597	143	1 053	164	670	163	374	132	
Jiřice	276	16	- 2 784	15	-1 088	9	2 756	7	2 667	9	
Kuřim	787	76	576	92	1 027	83	976	92	994	81	
Kynšperk	531	117	994	113	1 255	141	1 031	115	424	90	
Liberec	7	12	473	36	349	71	324	60	89	28	
Mírov	3 469	121	3 227	140	7 042	157	3 868	169	4 972	161	
Nové Sedlo	-	-	-	-	-	-	-	-	403	47	
Odolov	-	-	-	-	-	-	-	-	208	22	
Oráčov	300	292	401	308	469	325	330	283	284	245	
Ostrov	262	110	280	123	127	109	394	120	91	77	
Praha - Pankrác	- 1	145	35	82	38	- 270	32	5	33	- 152	34
Praha - Ruzyně	171	46	196	53	179	57	147	56	98	40	
Příbram	673	90	127	92	433	126	326	128	214	103	
Rýnovice	- 125	135	272	133	945	145	761	117	953	95	
Stráž pod Ralskem	-	-	-	-	-	-	-	-	613	140	
Valdice	-	-	-	-	-	-	28	4	1 683	36	
Celkem	6 315	1 279	5 114	1 424	14 597	1 606	15 177	1 528	14 482	1 394	

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Dle informací uvedených v Tabulce 7 roste počet zařízení se středisky hospodářské činnosti. V roce 2013 se na celkovém hospodářském výsledku za všechny věznice provozující hospodářská střediska podílely nejvíce Věznice Mírov, která vytvořila 34 % celkového HV, Věznice Jiřice s 18 % celkového HV a Věznice Valdice s přínosem 11 % z celkového HV.

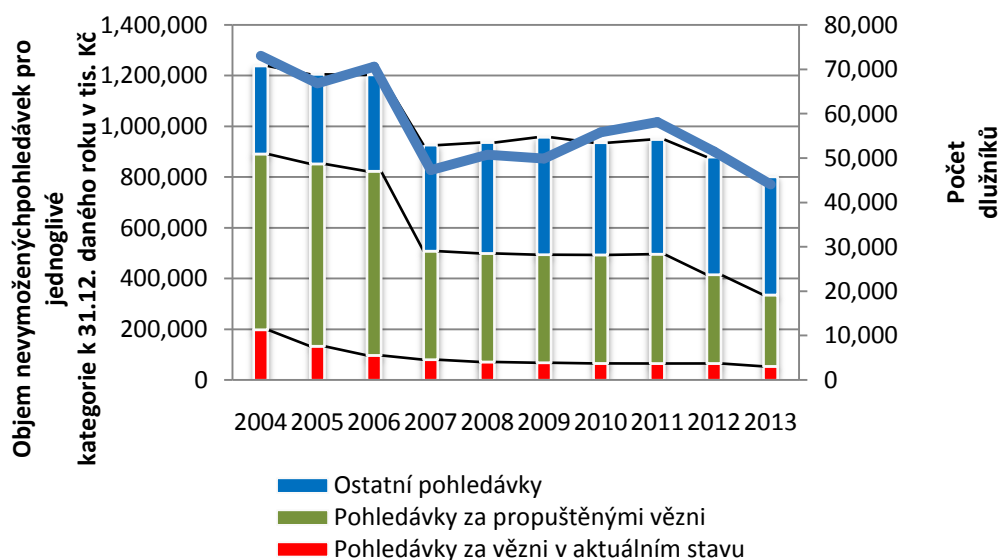
Zařízením s nejvyšším počtem zaměstnaných vězňů ve vlastních střediscích hospodářské činnosti však byla Věznice Oráčov, následována Věznicí Mírov, Stráží pod Ralskem a Horním Slavkovem. Společně s Věznicí Příbram jde o jediných 5 zařízení, kde měsíční průměrný počet zaměstnaných vězňů ve vlastních střediscích hospodářské činnosti přesáhl počet 100 osob. Věznice Mírov, která se výrazně podílí na hospodářském výsledku, je známá výrobou nábytku, který dokonce nese označení ekologicky šetrného výrobku.

3.3.6 Pohledávky ve vězeňské službě

Nedaňové pohledávky vznikající z hlavní činnosti VS ČR se rozdělují na pohledávky za propuštěnými vězni, pohledávky za vězni ve výkonu trestu nebo vazby a ostatní. První dvě skupiny tvoří pohledávky za náklady výkonu vazby, trestu, škody a další náhrady, jako např. zvýšené náklady střežení, náklady na dopravu a převedení do zdravotnického zařízení. Ostatní pohledávky za zaměstnanci, z obchodních vztahů a dalšími subjekty pak konkrétně tvoří pohledávky za neuhrazené faktury, které vydala vězeňská služba, pohledávky za právníky nebo fyzickými osobami, pohledávky z poskytnutých půjček FKSP, nástupních příspěvků příslušníků, pohledávky za nájemné v bytech vězeňské služby a další.

Velmi malou míru úspěšnosti vymáhání v dané kategorii (nepřevyšující 4 %) vykazují Pohledávky za osobami propuštěnými z výkonu trestu, a to díky nepříznivým sociálním a ekonomickým poměrům dlužníků. Objem nevymáhaných pohledávek v kategorii Ostatní navyšuje penalizační faktura ve výši 202 619,13 tis. Kč, kterou v roce 1999 vystavila Vazební věznice Litoměřice firmě Vojenské stavby CZ. Pohledávka vystavená Vězeňskou službou nebyla dosud splacena z důvodu stále trvajících konkursního řízení. Další položkou navyšující Ostatní pohledávky je smluvní pokuta Vazební věznice Olomouc firmě R.M.G., s. r. o. Zlín ve výši 163 368, 84 tis. Kč. Tyto pohledávky tvoří kategorii Ostatní pohledávky z téměř 80 %.

Jak je zřejmé z Obrázku 26, objem pohledávek Vězeňské služby doznal výraznější změny mezi lety 2006 a 2007. Konkrétně jde o pokles ve skupině Pohledávky za propuštěnými vězni. Tento pokles respektuje vývoj počtu dlužníků.

Obrázek 26: Vývoj výše pohledávek členěných současně dle kategorií (v tis. Kč) v porovnání s vývojem počtu dlužníků v letech 2004 – 2013

Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

3.4 Majetek Vězeňské služby ČR

Oddělení zabezpečovacích a komunikačních technologií

Jak je známo, veřejný sektor díky veřejným zakázkám dává prostor pro různé cesty finančních toků tam, kde není jejich primární cíl. Toto se ukázalo i na příkladu výměny zastaralé a poruchové telefonní ústředny Věznice Mírov. Záměr nákupu nových radiostanic ztroskotal na rozhodnutí Úřadu pro hospodářskou soutěž, který po vyhodnocení veřejnou zakázku pozastavil. Celá akce v roce 2013 skončila opravou stávající techniky čítající 550 ks. Došlo však k pořízení detekčních rámců, rentgenu zavazadel a detektoru tepové frekvence, to vše v celkové hodnotě 7,69 milionů Kč. Za roční poplatky za rozhlasové a televizní přijímače Vězeňská služba vydala 5 milionů Kč.

Oddělení majetkové správy

Celková hodnota hmotného majetku Vězeňské služby ČR v roce 2013 v zůstatkových cenách činila 9,4 miliard Kč. Na jeho údržbu bylo vynaloženo 180 milionů Kč (0,02 % účetní hodnoty). Došlo k odprodeji nemovitosti v hodnotě 18 055 tis. Kč. Vězeňská služba také provedla odkup nepotřebného movitého majetku, jako dopravních prostředků, výpočetní techniky, nábytku či vybavení, od ostatních organizačních složek státu v celkové hodnotě 23

milionů Kč. V roce 2013 došlo také k majetkovému vypořádání souvisejícímu se zrušením Věznice Drahonice.

Referát výstrojní a výzbrojní služby

Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že největší část výdajů na výstroj (více než 50 % celkových výdajů) tvoří výdaje na prádlo, oděv a obuv pro příslušníky VS ČR. Nejen pro příslušníky, ale i pro samotné vězně je výstroj zhotovována v šicí dílně ve Věznici Pardubice. Zvýšené výdaje na vystrojování příslušníků v některých letech jsou způsobeny zpravidla obměnou stávajícího stejnokroje za nový. Nejedná se o pouhou změnu vzhledu stejnokroje, ale také o obměnu jeho složek. V posledních letech lze navíc sledovat trend využívání materiálů s nižší finanční náročností avšak ne na úkor kvality.

Tabulka 8: Rozložení hodnoty výstrojního materiálu VS ČR v letech 2004 – 2013 (v milionech Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prádlo, oděv a obuv pro příslušníky	32,71	15,63	23	46,75	32,75		27,04	24,63	16,35	18,76
Prádlo a oděv pro vězně	9,52	1,52	23,4	15,31	13,14		12,15	12,99	12,10	9,87
Výdaje na bezpečnost	2,28	1,51		1,061	0,282		1,55	0,66	1,77	1,03
Materiál pro výrobu	22,41	20,46	36,61	25,08	17,08		12,53	15,05	11,76	6,31
Ostatní výstrojní materiály pro vězně	0,44	1,13		1,48	1,43		0,42	1,14	0,19	0,58
Celkem	67,396	40,27	83,01	89,69	64,69	0	53,7	54,47	42,19	36,57

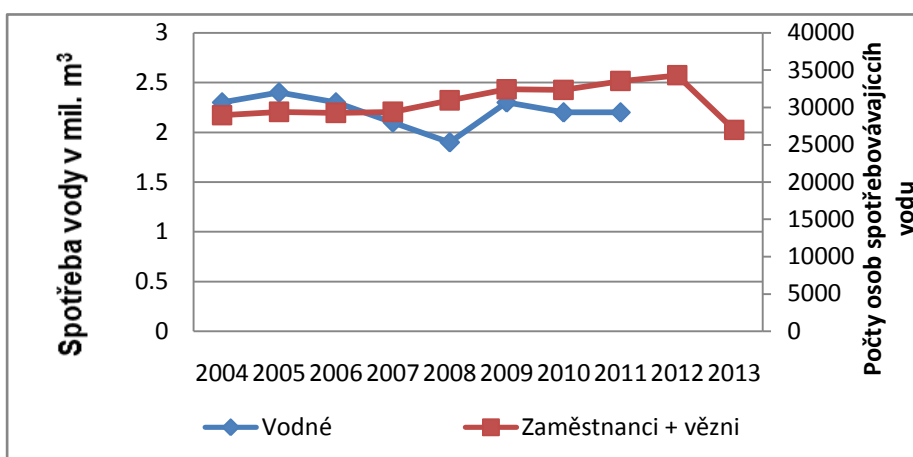
Zdroj: zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

3.5 Energetika

Nejdůležitějším palivem pro vytápění objektů Vězeňské služby je zemní plyn. Tuhá paliva nejsou hojně používaným zdrojem energie. K jejich využití dochází v zařízeních, kde není možnost připojení na jiná paliva nebo tam, kde se v dalších letech počítá s přechodem na využití jiných druhů paliv. Teplo, ať už ve formě páry či vody, využívá VS k vytápění, přípravě stravy, ale také k technologickým účelům. Následující grafy zobrazují spotřeby jednotlivých druhů energií za sledované roky 2004 – 2013. Berme však v potaz, že srovnávat

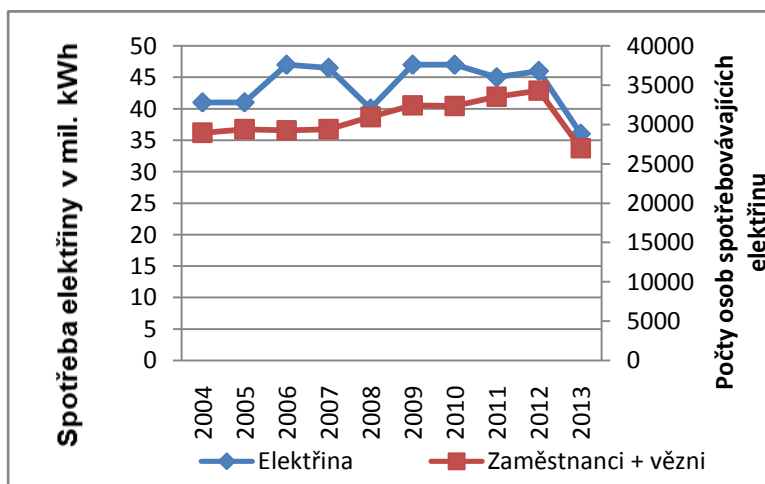
spotřebu paliv a energií v teplotně rozdílných rocích má pouze informativní charakter a nelze z něj vyvodit závěry o případné ne/hospodárnosti.

V oblasti hospodaření s energiemi je kladen důraz na úspory. Pokles spotřeby lze tedy do jisté míry vysvětlovat úspornými opatřeními, která je možné provést měřením spotřeby a její přísnější regulací (provádí se regulace vytápění budov v závislosti na venkovních teplotách, intenzitě osvětlení, která je povolena ČSN), zaváděním nových technologií, zateplováním budov a výměnou oken. Ne na všechna restriktivní opatření má Vězeňská služba dostatečné finanční prostředky. Nárůst energií bývá způsoben např. zvýšením zaměstnanosti vězňů nebo převody majetku, jako tomu bylo např. v roce 2013, kdy došlo k převodu 3 objektů z majetku Ministerstva vnitra do majetku Vězeňské služby. Hlavní osy y sledují spotřebu jednotlivých druhů energií v jejich měrných jednotkách, vedlejší celkový počet osob, kterých se spotřeba energií týká, tedy jak zaměstnanců VS ČR tak odsouzených osob.

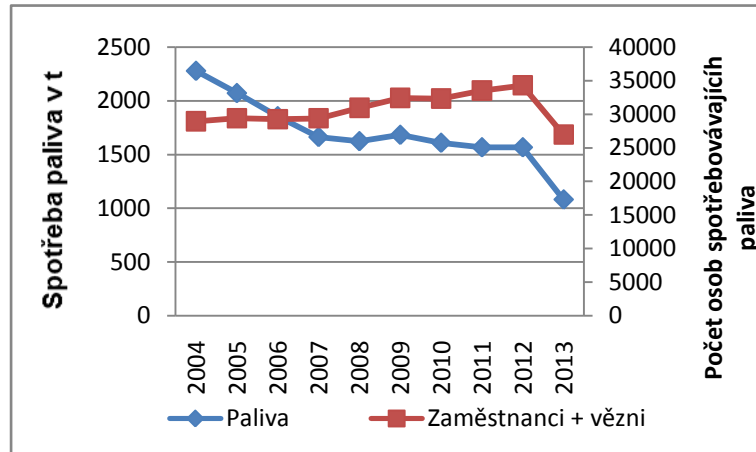
Obrázek 27: Spotřeba vody v porovnání s počtem osob

Zdroj: Zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Obrázek 28: Spotřeba elektřiny v porovnání s počtem osob

Zdroj: Zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

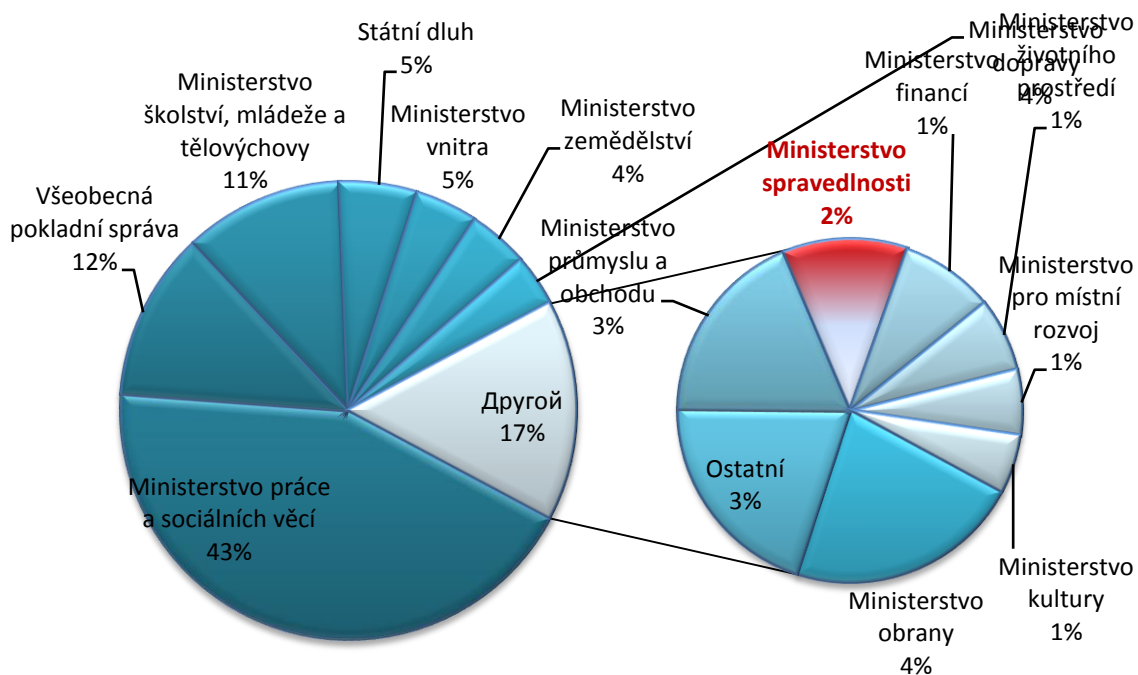
Obrázek 29: Spotřeba paliva v porovnání s počtem osob

Zdroj: Zpracováno dle výročních zpráv VS ČR

Spotřeba tuhých paliv klesá v důsledku přechodu na využití ekologických paliv, jako např. plynu.

4 ZAČLENĚNÍ VĚZEŇSTVÍ DO ŠIRŠÍHO RÁMCE

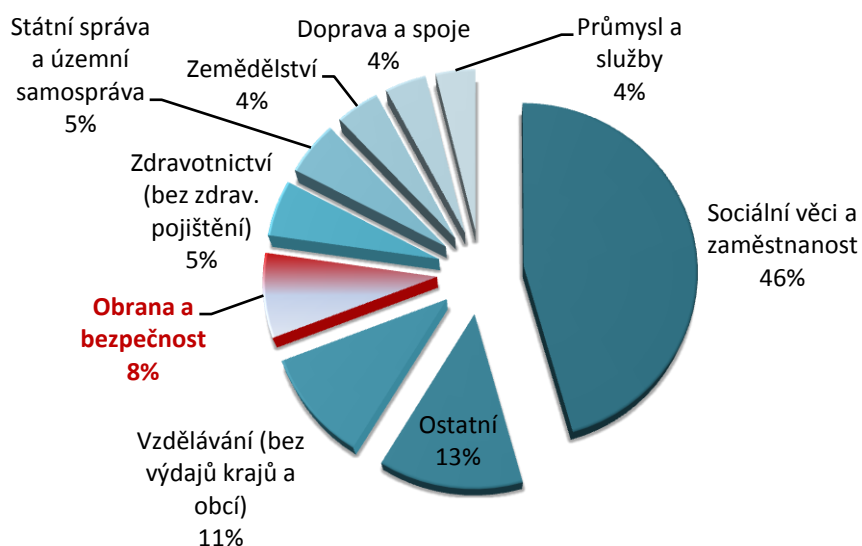
Jak již bylo uvedeno, činnost Vězeňské služby je financována ze zdrojů státního rozpočtu. Bereme-li v potaz členění výdajů dle kapitol, jedná se v tomto případě o kapitolu Ministerstva spravedlnosti. Celkové výdaje SR dosáhly v roce 2014 výše 1 211,3 mld. Kč. Výdaje Ministerstva spravedlnosti o velikosti 22,1 mld. Kč se na této sumě podílely 2 %. Pro lepší názornost je tato skutečnost vyjádřena Obrázkem 30.

Obrázek 30: Výdaje největších kapitol SR v roce 2014 (mld. Kč)

Zdroj: Zpracováno dle údajů MF

Obrázek 31 zachycuje výdaje největších kapitol SR dle odvětvového členění, kdy je zřejmé, že v roce 2014 zaujímaly výdaje na obranu a bezpečnost 8 % celkových výdajů SR, tedy 96,9 mld. Kč.

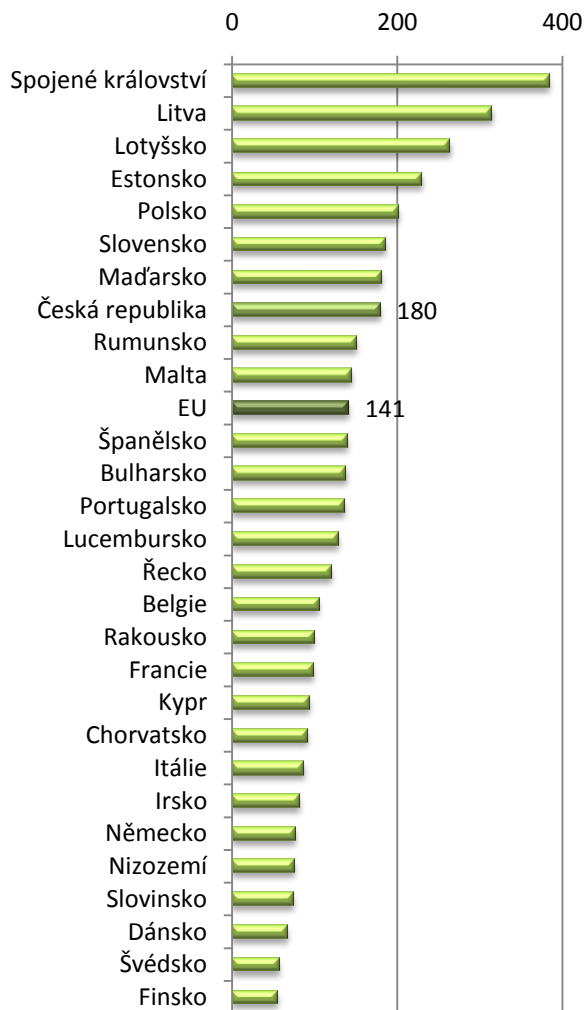
Obrázek 31: Výdaje největších kapitol SR v roce 2014 dle odvětvového členění (v mld. Kč)

Zdroj: Zpracováno dle údajů MF

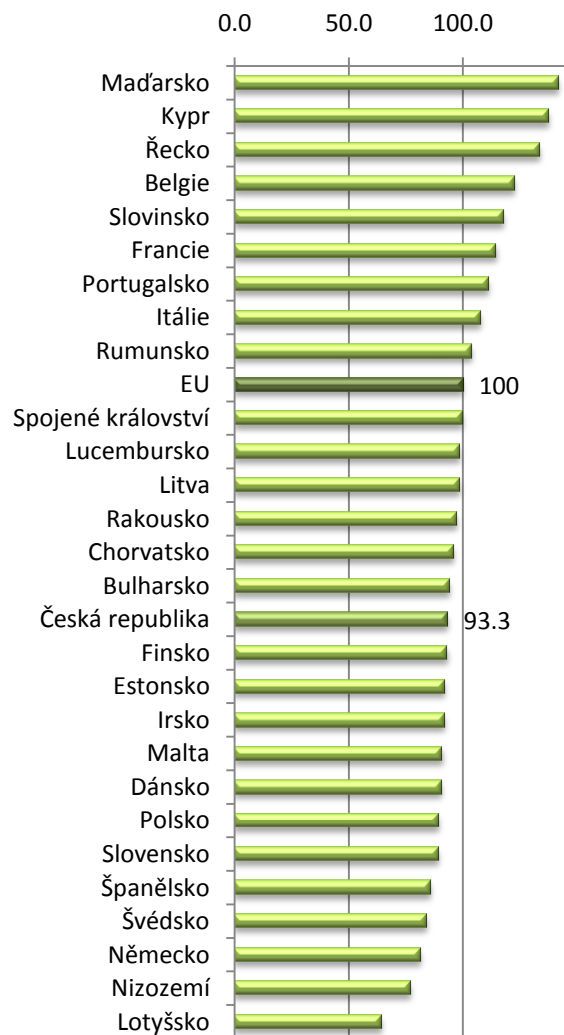
V době globalizace a mezinárodní otevřenosti je nezbytné srovnat Českou republiku minimálně se zbytkem Evropské unie. V Obrázku 32 a 33 je ČR srovnána se státy EU. Ke komparaci jsou použita data z roku 2014.

Z údajů zachycených Obrázkem 32 je zřejmé, že Česká republika se s průměrným počtem vězněných osob na 100 000 obyvatel pohybuje nad průměrem zemí Evropské unie. S nízkou mírou vězněných osob stojí na konci pořadí severské země.

Počet vězňů na 100 tis. obyvatel (2014)

Procentní obsazenost věznic (2014)

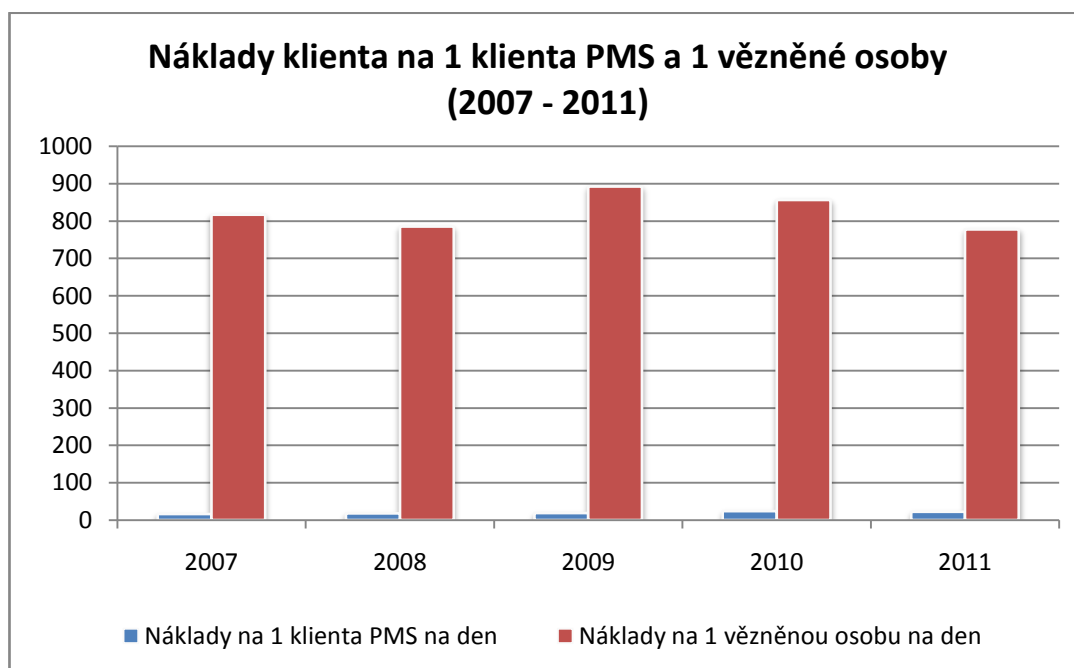
Obrázek 32: Počet vězňů na 100 tis. obyvatel v zemích EU a procentní obsazenost věznic v roce 2014

Zdroj: zpracováno dle prisonstudies.org

Kritérium obsazenosti mění předchozí pořadí. V 9 ze sledovaných 28 zemí přesahuje obsazenost věznic 100 %, což je také průměr pro obsazenost věznic v Evropě. Tohoto Česká republika dle údajů z ledna 2015 nedosahovala.

5 OPTIMALIZACE

Jako jistá alternativa k věznění se jeví praxe probační a mediační služby, jejímž cílem je zprostředkovat společensky prospěšné a zároveň účinné řešení konfliktů souvisejících s trestnou činností a o efektivní a důstojný výkon alternativních trestů. Důraz je při jejich výkonu kladen především na prevenci kriminality, ochranu komunity a hájení zájmů poškozených osob. Probační a mediační služba v sobě spojuje sociální práce a právo. Její střediska působí v sídlech okresních soudů a dohledem nad její činností je pověřeno Ministerstvo spravedlnosti. Mezi cíle činnosti probační a mediační služby se řadí integrace pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů, participace poškozeného tak, aby došlo k obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost ve společnosti a ochrana společnosti realizací alternativních trestů a účinným řešením rizikových stavů. Probační se pak rozumí organizace a výkon dohledu nad obviněným, obžalovaným či odsouzeným, kontrola výkonu alternativních trestů, jež mu byly uloženy a sledování jeho chování. Mediace znamená mimosoudní cestu vedoucí k vyřešení sporu.¹⁵

Obrázek 33: Srovnání nákladů na 1 klienta PMS a 1 vězněné osoby (2007 – 2011)

Zdroj: Ekonomika probační a mediační služby, Univerzita Pardubice

Markantní rozdíl mezi denními náklady na 1 klienta PMS a 1 vězněnou osobu je způsoben náklady věznic souvisejícími s provozem budov a nutností péče o vězně, jejich eskorty,

¹⁵ Probační a mediační služba. [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-pms>

vystrojování, soudní procesy. Podstatnou část nákladů Vězeňské služby tvoří náklady na mzdy, které je třeba vyplácet pracovníkům Vězeňské služby ČR podílejícím se na nepřetržitém provozu věznic. Probační a mediační služba na rozdíl od Vězeňské služby neklade přílišné požadavky na výši personálního zajištění. Jedná se především o administrativní pracovníky a pracovníky sociálních služeb. Při využití probace také není nutné počítat s opětovným zařazením osoby do společnosti po jejím případném propuštění. Probace je tak schůdnějším řešením trestu z hlediska sociálního. Klient se totiž nachází v přirozeném prostředí, je schopen být zaměstnán na své vlastní náklady a tím přispívat do rozpočtu státu odvodem daní. Musíme však vzít v potaz, že probaci lze provádět pouze u méně závažných druhů provinění, kdy není bezpodmínečně nutné pachatele vyjmout z jeho přirozeného prostředí.

ZÁVĚR

Výdaje na činnost Ministerstva spravedlnosti tvoří 2 % státního rozpočtu, dle odvětvového členění však výdaje na bezpečnost a obranu zaujímají již procent 8. Není tak nasnadě ani tyto výdaje zanedbávat. Práce se zabývá konkrétněji určitou částí, na niž jsou tyto finanční prostředky vynakládány, a to financováním vězeňství. Práce poskytuje detailnější pohled na činnost VS ČR z důvodu její značné nákladnosti v porovnání s činností PMS. Hlavní použitou metodou je analýza. Díky použití statistického prvku koeficientu korelace lze zhodnotit, zda vývoj počtu vězňů ovlivňuje náklady na věznění 1 osoby na 1 den.

Česká republika se ve srovnání se státy Evropské unie pohybuje nad průměrem v počtu vězněných osob na 100 tis. obyvatel. Co do obsazenosti věznic jsou v Evropské unii státy, v nichž je situace, a tím i podmínky pro vězněné osoby, horší (ČR vykazuje průměrnou obsazenost převyšující 90 %), avšak tuto hodnotu navyšují čísla z posledních let, kdy se využití věznic odsouzenými osobami pohybuje nad 100%. Situaci krátkodobě zmírnila amnestie udělená prezidentem republiky v roce 2013. Nejedná se však o dlouhodobé řešení, protože počet vězňů opět narůstá. Je tedy na čase hledat alternativní způsoby udělování trestů, které nebudou tak finančně nákladné. Jedním takovým může být větší prostor využití činnosti probační a mediační služby u pachatelů nevyžadujících přísný režim věznice. Při probaci odpadají vysoké náklady na každodenní běh věznic, ale také jejich opravy a udržování v dlouhodobém horizontu nebo samotná péče o vězněné osoby. Nehledě na skutečnost, že přeplněné věznice působí i na samotné vězně ne příliš pozitivně v sociální rovině. Můžeme se setkat s růstem agresivity. Ne vždy přinese pobyt osoby ve věznici kýžený výsledek, přestože mají vězněné osoby možnost rozšíření svého vzdělání nebo pracovní činnosti.

Náklady na mzdy příslušníků VS ČR tvořily v roce 2013 více než 40 % celkových běžných výdajů VS ČR. U PMS je i tato položka z velké části redukována z důvodu nepotřebnosti vysoké základny zaměstnanců. V současné době trendu vyššího vzdělání vyžadují zaměstnanci také růst mezd, který však nemusí odpovídat růstu jejich znalostí nebo kompetencí.

Cílem práce bylo zhodnocení nákladovosti výkonu vězeňství na území České republiky a odhalení případných mezer skýtajících příležitosti pro optimalizaci a snížení nákladů státu. V práci nedochází k objevení výrazného nesouladu mezi potřebnými zdroji a jejich využitím. Při současném stavu českého vězeňství tak nelze výrazněji uspořít prostředky pouhým stanovením norem pro spotřebu energie. VS ČR se stále potýká s nedostatkem zdrojů na rekonstrukce objektů, kterým by se určité částky uspořít mohly. Vězeňství však vyžaduje

výraznější změnu v jeho fungování. Jako alternativní cesta prokazatelného snížení nákladů se tak jeví činnost PMS a celkový vývoj vězeňství jiným směrem než v současnosti.

POUŽITÁ LITERATURA

Bezpečnost. In: Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>.

DANICS, Štefan. Bezpečnostní politika. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 187 s. ISBN 978-80-7251-263-8.

EHRlich, I. Crime, Punishment, and the Market for Offenses. Journal of Economic Perspectives [online]. 1996, 10, 1, [cit. 2011-06-12]. s. 46-67. Dostupný z WWW: [http://www.wv.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10\(1\)1996_43-67.pdf](http://www.wv.uni-magdeburg.de/bizecon/material/crime/Ehrlich_market.for.offenses_JEP10(1)1996_43-67.pdf).

Ekonomika probační a mediační služby. Pardubice, 2013. Dostupné z: http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/52135/3/PrusovaI_EkonomikaProbacni_JP_2013.pdf. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.

International centre for prison studies. Prisonstudies.org [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://prisonstudies.org/map/europe>.

Mapa trestu smrti ve světě. Lidská práva [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti/interaktivni-mapy/mapa-trestu-smrti-ve-svete>.

Mapa věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů v ČR. In: Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/onas/zakladni-informace-4/mapa-veznic-vazebnich-veznic-a-detencnich-ustavu-cr-5401>.

Maslowova pyramida potřeb. Ekonomikon.cz [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.ekonomikon.cz/ekonomika/maslowova-pyramida>.

Ministryně Válková stáhne návrh na redukci typů věznic ze čtyř na dva. In: Deník.cz [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/ministryne-valkova-stahne-navrh-na-redukci-typu-veznic-ze-ctyr-na-dva-20140131.html.

Obecná informace o zaměstnávání vězňů [online]. 2009 [cit. 2014-10-27]. <http://www.vscr.cz/veznice-ostrov-nad-ohri-88/informacni-servis-1610/vzdelavani-a-zamestnanost-veznu-896/obecna-informace-o-zamestnavani-veznu-2796>.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejný sektor - řízení a financování. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-364.

Práva odsouzeného při výkonu trestu odnětí svobody. In: Právní linka [online]. [cit. 2015-04-08]. Dostupné z:<http://www.pravnilinka.cz/prava-odsouzeneho-pri-vykonu-trestu-odneti-svobody>.

Probační a mediační služba. [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-pms>.

REKTORŮŤK, J. Transformační a alokační problémy marginálních segmentů odvětví veřejného sektoru. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 121 s. ISBN 80-210-2043-8.

REKTORŮŤK, Jaroslav. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2002, 264 s. ISBN 80-861-1960-2.

Rychlá fakta. In: Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>.

Stanford prison experiment. A Simulation Study of the Psychology of Imprisonment Conducted at Stanford University [online]. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.prisonexp.org/>.

Státní rozpočet v kostce - 2014. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z:<http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2014-17501>.

Výroční zpráva o činnosti Vězeňské služby ČR [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/vyhledavani?fulltext_search=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va&search=vyhledat.

Základní údaje o Vězeňské službě České republiky. Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2014-11-01]. Dostupné z:http://vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/2013_11%20VSCR%20FOR%20WEB.pdf.

Zákon o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/o-nas-1591/vykon-vezenstvi-1132/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-1134/zakon-o-vezenske-sluzbe-a-justicni-strazi-ceske-republiky-6245>.

Zaměstnávání a vzdělávání odsouzených [online]. 2013 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/zamestnavani-a-vzdelavani-odsouzenych-6126>.